

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Kielcach

LKI.410.18.1.2023

Pan
Marek Chrapek
Świętokrzyski Wojewódzki Inspektor Ochrony
Roślin i Nasiennictwa
Wojewódzki Inspektor Ochrony
Roślin i Nasiennictwa
Ul. Wapiennikowa 21A;
25-112 Kielce

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/038 - Nadzór Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa nad produkcją i obrotem materiałem siewnym roślin rolniczych.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Kielcach (dalej: Wojewódzki Inspektorat lub WIORiN), ul. Wapiennikowa 21A, 25-112 Kielce.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Marek Chrapek, Świętokrzyski Wojewódzki Inspektor Ochrony Roślin i Nasiennictwa (dalej: Wojewódzki Inspektor), od dnia 5 maja 2008 r. do dnia zakończenia niniejszej kontroli
Zakres przedmiotowy kontroli	Nadzór nad produkcją i obrotem materiałem siewnym.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2019 r. do 30 czerwca 2023 r., z uwzględnieniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, mających istotny wpływ na działalność objętą kontrolą, a także zdarzeń występujących do zakończenia czynności kontrolnych.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach
Kontrolerzy	1. Tadeusz Mikołajewicz, doradca prawny, upoważnienie do kontroli nr LKI/110/2023 z 17 października 2023 r. 2. Roman Wilk, doradca prawny, upoważnienie do kontroli nr LKI/114/2023 z 09 listopada 2023 r.

(akta kontroli str. 1-2)

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Kielcach prawidłowo i rzetelnie sprawował w latach 2019-2023 (I półrocze) nadzór nad produkcją i obrotem materiałem siewnym roślin rolniczych.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Struktura organizacyjna Inspektoratu oraz jego zasoby kadrowe zostały rzetelnie przygotowane do realizacji ww. zadań, zaś szkolenia pracowników i stosowane mechanizmy kontroli zarządczej, właściwie identyfikowane ryzyko oraz sposoby jego zapobiegania, zapewniały realizację zadań zgodnie z prawem oraz oszczędnie, efektywnie i terminowo. Wnioski o dokonanie oceny materiału siewnego, składane do WIORiN były przezeń rzetelnie weryfikowane i prawidłowo rozpatrywane, zaś nadzór sprawowany nad pracą urzędowych i akredytowanych kwalifikatorów oraz urzędowych i akredytowanych próbobiorców był zgodny z art. 81 ust.1-3 ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o nasiennictwie³. W ramach nadzoru nad produkcją i obrotem materiałem siewnym WIORiN rzetelnie przeprowadzał na podstawie art. 81 ust. 8 ww. ustawy kontrolne oceny polowe materiału siewnego, kontrolne oceny cech materiału siewnego lub kontrolną ocenę laboratoryjną takiego materiału. Sporządzane były wszystkie wymagane procedurami i przepisami prawa dokumenty, a ich jakość nie budziła wątpliwości. Egzekwował także obowiązek składania przez próbobiorców, kwalifikatorów i laboratorium wymaganej dokumentacji zgodnie z obowiązującymi wzorami. W pięciu przypadkach, gdy w trakcie przeprowadzanych kontroli stwierdzone zostały nieprawidłowości, Inspektorat unieważnił wyniki oceny polowej. W jednej ze spraw nieprawidłowości skutkowały złożeniem zawiadomienia do organów ścigania o możliwości popełnienia przestępstwa. Prawidłowo pobierane były należne opłaty, a ich wysokość wynikała z obowiązujących przepisów prawa. Celem zapewnienia wysokiej jakości pracy próbobiorców i kwalifikatorów, Inspektorat organizował przy pomocy różnych ośrodków szkolenia podstawowe i doskonalące oraz samodzielnie przeprowadził osiem szkoleń doskonalących. Rzetelnie i legalnie tj. zgodnie z art. 121 ust. 1 ustawy o nasiennictwie, przeprowadził 368 kontroli materiału siewnego roślin rolniczych. W corocznych planach działalności Inspektorat ujmował zagadnienia związane z wpływem sprawowanego nadzoru nad produkcją i obrotem materiałem siewnym roślin rolniczych. Prowadził przy tym działania mające na celu zachęcenie rolników do stosowania materiału kwalifikowanego. W okresie objętym kontrolą nie wpłynęły skargi na działalność Inspektoratu.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częstkowej⁴ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Nadzór nad produkcją i obrotem materiałem siewnym roślin rolniczych

Opis stanu faktycznego

1. W okresie objętym kontrolą Inspektorat był aparatem pomocniczym Wojewódzkiego Inspektora, wykonującego w imieniu Wojewody Świętokrzyskiego (dalej: Wojewoda) zadania określone w odpowiednich ustawach i przepisach prawa, zapewniając realizację zadań i kierunków działania Inspekcji, zgodnie z zasadami i wytycznymi

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Dz. U. z 2021 r. poz. 129

⁴ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

określonymi przez Głównego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa (dalej: Główny Inspektor) i poleceniami Wojewody.

W latach 2019-2023 (I półrocze) WIORiN działał w oparciu o dwa (kolejne) statuty nadane mu przez Wojewodę⁵. W § 4 obu statutów określono przedmiot działania Inspektoratu. Był nim m. in. nadzór nad wytwarzaniem, oceną i obrotem materiałem siewnym. W skład Inspektoratu, stosownie do § 5 ww. statutów wchodził m. in. Dział Nadzoru Nasiennego (dalej: Dział lub DNN).

Struktura organizacyjna WIORiN oraz zakres jego zadań, uprawnień i odpowiedzialności pracowników, poszczególnych komórek organizacyjnych oraz zakres podległości pracowników została dostosowana do realizacji celów i zadań, zgodnie ze standardem II.A.2 kontroli zarządczej⁶ oraz określona w formie pisemnej.

Szczegółową organizację wewnętrzną wraz ze szczegółowym zakresem działań określały regulaminy organizacyjne nadane WIORiN przez Wojewódzkiego Inspektora i zatwierdzone przez Wojewodę⁷.

W § 15 obu regulaminów organizacyjnych określony został skład i zakres działania Działu. W jego skład wchodził kierownik oraz stanowiska pracy do spraw nadzoru nad wytwarzaniem, oceną i obrotem materiałem siewnym.

Do zakresu działania Działu należało m. in.: organizowanie i nadzorowanie oceny polowej plantacji nasiennych oraz załatwianie odwołań w tym zakresie; organizowanie i nadzorowanie oceny polowej plantacji, ocen cech zewnętrznych sadzeniaków ziemniaka i pobieranie prób do oceny weryfikacyjnej; szkolenie kwalifikatorów urzędowych i akredytowanych; przeprowadzanie kontroli pracy urzędowych i akredytowanych kwalifikatorów w zakresie przestrzegania przepisów dotyczących oceny polowej; planowanie, organizowanie i przeprowadzanie kontroli w procesie wytwarzania, przechowywania, uszlachetniania, zaprawiania, przepakowywania i obrotu materiału siewnego; prowadzenie ewidencji przedsiębiorców, dostawców i rolników prowadzących obrót materiałem siewnym, wydawanie zaświadczeń; kontrola dostawców ekologicznego materiału siewnego; kontrola i nadzór nad pracą urzędowych i akredytowanych próbobiorców materiału siewnego.

(akta kontroli str. 3, 4-55)

W poszczególnych latach objętych kontrolą w DNN zatrudnionych było:

- w 2019 r. sześć osób⁸; - w 2020 r. pięć osób⁹; - w 2021 r. pięć osób¹⁰; - w 2022 r. pięć osób¹¹; - w 2023 r. (I półrocze) pięć osób¹².

Jak wyjaśnił Inspektor Wojewódzki, w okresie objętym kontrolą nie występował o zwiększenie obsady kadrowej Działu, gdyż była ona wystarczająca dla realizacji zadań i pomimo fluktuacji kadry terminowość pracy została zachowana.

Dla wszystkich stanowisk opracowane zostały opisy stanowisk pracy, które aktualizowano. Zawierały one określenie celu istnienia stanowiska pracy, główne oraz inne zadania realizowane na danym stanowisku, udzielone upoważnienia lub pełnomocnictwa, a także opis wymagań dotyczący złożoności i kreatywności, niezbędnej samodzielności i inicjatywy, horyzontu czasowego planowania, czynników

⁵ Zarządzenie Nr 55/10 z dnia 27 maja 2010 r. i Zarządzenie Nr 10/2021 z dnia 21 stycznia 2021 r.

⁶ Standardy określone w załączniku do komunikatu nr 23 Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2009 r. w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych (Dz. Urz. Ministra Finansów Nr 15, poz. 84)

⁷ Zarządzenie Nr 16/2014 z dnia 26 sierpnia 2014 r., zatwierdzone w dniu 4 września 2014 r. i Zarządzenie Nr 9/2021 z dnia 9 lutego 2021 r., zatwierdzone w dniu 9 marca 2021 r.

⁸ Z tego jeden pracownik nieobecny od 31.01.2019 r. oraz jeden pracownik zatrudniony do 01.09.2019 r.

⁹ Z tego jeden pracownik nieobecny przez cały 2020 r. i jeden pracownik nieobecny od 22.02.2020 r. do 30.11.2020 r.

¹⁰ Z tego jeden pracownik nieobecny przez cały 2021 r. i jeden pracownik zatrudniony do 21.07. 2021 r.

¹¹ Z tego jeden pracownik nieobecny przez cały 2022 r. i jeden pracownik zatrudniony od 01.03.2022 r.

¹² Z tego jeden pracownik nieobecny przez całe I półrocze 2023 r.

szczególnie utrudniających wykonywanie zadań oraz wymaganych kompetencji i doświadczenia zawodowego. Wszyscy pracownicy posiadali określone zakresy czynności i odpowiedzialności przypisane do stanowisk pracy, aktualizowane w okresie objętym kontrolą.

Do zakresu obowiązków pracowników należało m.in.: etykietowanie i plombowanie materiału siewnego, pobieranie prób do oceny laboratoryjnej materiału siewnego, akredytacja próbobiorców, ocena tożsamości i czystości odmianowej, ocena polowa plantacji nasiennych, pobieranie prób i ocena sadzeniaków ziemniaka, akredytacja kwalifikatorów, kontrola obrotu materiałem siewnym, ewidencja przedsiębiorców, rolników i dostawców. Analiza zakresów czynności i odpowiedzialności poszczególnych pracowników wykazała, że odpowiadały one opisom ich stanowisk pracy.

(akta kontroli str. 56-156)

Pracownicy DNN, w całym okresie objętym kontrolą, uczestniczyli w różnych formach szkoleń zewnętrznych i wewnętrznych podnoszących ich kwalifikacje zawodowe, także w związku ze zmianami obowiązującego prawa.

W poszczególnych latach były to m.in. szkolenia dotyczące:

- w 2019 r.: ocena polowa plantacji nasiennych roślin zbożowych, metody oceny polowej materiału siewnego, zmiany w przepisach ISTA¹³ na rok 2019 dotyczące próbobrania, przepisy dotyczące nasiennictwa;
- w 2020 r.: nowy wniosek z zakresu wpisu do rejestru podmiotów profesjonalnych/ewidencji podmiotów prowadzących obrót materiałem siewnym, analiza ryzyka jako element typowania podmiotów; kontrolna ocena weryfikacyjna sadzeniaków ziemniaka, ocena polowa plantacji nasiennych roślin warzywnych;
- w 2021 r.: pobieranie prób materiału siewnego z wyłączeniem sadzeniaków ziemniaka, ocena polowa plantacji nasiennych buraków;
- w 2022 r.: prawodawstwo dotyczące pobierania prób i oceny nasion oraz sadzeniaka ziemniaka, nadzór nad próbobiorcami akredytowanymi, przepisy dotyczące nasiennictwa;
- w 2023 r.: metody oceny polowej materiału siewnego, przepisy dotyczące nasiennictwa, rejestracja odmian roślin uprawnych.

Udział w szkoleniach został udokumentowany podpisami na listach obecności .

W poszczególnych latach objętych kontrolą (na koniec każdego roku), liczba kwalifikatorów urzędowych i akredytowanych oraz próbobiorców urzędowych i akredytowanych wykonujących czynności w ramach WIORiN wynosiła:

- w 2019 r. - 16 kwalifikatorów urzędowych i czterech kwalifikatorów akredytowanych, 12 próbobiorców urzędowych i czterech próbobiorców akredytowanych;
- w 2020 r. - 15 kwalifikatorów urzędowych i dziewięciu kwalifikatorów akredytowanych, 11 próbobiorców urzędowych i sześciu próbobiorców akredytowanych;
- w 2021 r. - 13 kwalifikatorów urzędowych i 10 kwalifikatorów akredytowanych, 13 próbobiorców urzędowych i sześciu próbobiorców akredytowanych;
- w 2022 r. – 12 kwalifikatorów urzędowych i 12 kwalifikatorów akredytowanych, 11 próbobiorców urzędowych i dziewięciu próbobiorców akredytowanych;
- w 2023 r. (na dzień 30 czerwca) – 12 kwalifikatorów urzędowych i 19 kwalifikatorów akredytowanych, 11 próbobiorców urzędowych i dziewięciu próbobiorców akredytowanych.

¹³ Międzynarodowy Związek Oceny Nasion (ang. International Seed Testing Association)

2. W latach 2019-2023 (I półrocze) do WIORiN wpłynęło 3 476 wniosków o dokonanie oceny polowej materiału siewnego. Analiza pięciu ww. wniosków¹⁴ (tj. 0,14% z wszystkich zgłoszonych wniosków) wykazała, że oceny te zostały przeprowadzone prawidłowo i rzetelnie, zgodnie z przepisami art. 36-39 ustawy o nasiennictwie oraz terminami określonymi w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 listopada 2013 r. w sprawie terminów składania wniosku o dokonanie oceny polowej materiału siewnego poszczególnych grup roślin lub gatunków rolniczych i warzywnych oraz szczegółowych wymagań w zakresie wytwarzania i jakości materiału siewnego tych roślin¹⁵.

W ww. okresie czasu na terenie działalności WIORiN nie wystąpiły przypadki utworzenia rejonu wytwarzania sadzeniaków kategorii elitarny, zwanego „rejonem zamkniętym”. Wystąpiły natomiast przypadki określone w art. 42 ust. 2 ustawy o nasiennictwie, tj. gdy WIORiN nie mógł dokonać oceny materiału siewnego. W poszczególnych latach dotyczyło to:

- w roku 2020 - trzech ocen polowych plantacji marchwi jadalnej;
- w roku 2021 – pobierania prób czterech partii roślin rolniczych;
- w roku 2023 – pobierania prób ISTA 18 partii roślin rolniczych oraz dwóch ocen polowych plantacji ziemniaka.

Jak wyjaśnił Wojewódzki Inspektor: *W przypadku oceny polowej WIORiN w Kielcach każdorazowo informował GIORiN (dalej także: Główny Inspektorat) w Warszawie o zaistniałej sytuacji stosownymi pismami.*

W przypadku pobierania prób ISTA do oceny laboratoryjnej stosowano „Zarządzenie numer 4/2021 Głównego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa w sprawie wprowadzenia zasad nadzoru na próbobiorcami ISTA oraz organizacji wydawania dokumentacji OECD dla materiału siewnego” z dnia 26.01.2021 r. oraz pisma Głównego Inspektora z dnia 01.12.2020 informujące o porozumieniu z Wojewódzkim Inspektoratem Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Krakowie.

W przypadku oceny polowej kierownik DNN telefonicznie kontaktował się z kierownikiem DNN sąsiedniego WIORiN znajdującego się najbliżej plantacji w celu ustalenia, czy posiadają osobę o odpowiednich uprawnieniach do dokonania lustracji. Po ustaleniu możliwości wykonania przez inny WIORiN lustracji wysyłana była informacja pisemna do GIORiN o braku kwalifikatora w WIORiN Kielce oraz informacja o wstępnych ustaleniach. Główny Inspektor wyznaczał Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa, który ma dokonać oceny polowej. Za każdym razem był to Wojewódzki Inspektor, z którego pracownikami prowadzone były rozmowy. W przypadku pobierania prób ISTA stosowaliśmy się do ww. wytycznych, a w przypadku niemożliwości wykonania zadania przez WIORiN Kraków kontaktowaliśmy się pisemnie z WIORiN w Rzeszowie, gdzie jest zatrudniony pracownik posiadający uprawnienie ISTA. Wszystkie ww. zadania zostały wykonane przez pracowników innych WIORiN.

Wojewódzki Inspektor wyjaśnił nadto, że: *W związku z zagrożeniem ze strony wirusa COVID-19 Inspektorat otrzymał (z GIORiN) pismo BNFiWM.071.5.2020.1 z dnia 25.03.2020 r., w którym przekazano zasady dla działań realizowanych w obszarze nasiennictwa. Informacja została przekazana na Oddziały WIORiN w celu zapewnienia bezpieczeństwa pracowników oraz zastosowano zasady w WIORiN w Kielcach. Pismem dopuszczono przyjmowanie wniosków o dokonanie oceny polowej plantacji nasiennych po terminie określonym w przepisach szczegółowych,*

¹⁴ Wniosek nr 26/06/027/19, wniosek nr 26/01/03/20/A, wniosek nr 26/06/122/21/A, wniosek nr 26/03/29/22/A, wniosek nr 26/03/01/23/A. Dobrane według uznania kontrolera po jednym z każdego roku objętego kontrolą.

¹⁵ Dz. U. poz. 517 ze zm.

ale w WIORiN w Kielcach nie było takiego przypadku. Zastosowano zasady ustalania faktów telefonicznie lub przez pocztę elektroniczną, przyjmowanie dokumentacji w formie elektronicznej, ograniczono kontrolę Oddziałów, a kontrola odbywała się w siedzibie WIORiN po przywiezieniu dokumentacji. Ograniczono spotkania wewnętrzne i zewnętrzne, szkolenia z zakresu pobierania prób, ocen materiału siewnego oraz pobieranie prób do oceny tożsamości i czystości odmianowej. Pismem z dnia 06.05.2020 r. przekazano informację o stopniowym podjęciu działań . zakres wznowianych działań, kolejność i czas pozostawał w gestii Wojewódzkiego Inspektora. Niektóre kontrole nie mogliśmy wykonać w zaplanowanym terminie w związku z zagrożeniem COVID-19. Wszystkie te kontrole zostały przeprowadzone w późniejszym terminie.

(akta kontroli str. 210-212, 213-215, 216-272, 273-306, 307-316)

3. GIORIN corocznie przekazywał do WIORIN wytyczne do planu pracy, plan szkoleń i plan kontroli. W wytycznych na rok 2019 zawarto zapisy dotyczące systemu stałego nadzoru. Zaznaczono, iż należy utrzymywać stały nadzór nad podmiotami wykonującymi zadania w imieniu Wojewódzkiego Inspektora, przekazywanymi na zasadzie akredytacji albo upoważnienia, w tym nad: 1) kwalifikatorami, próbobiorcami, laboratoriami, 2) podmiotami upoważnionymi do drukowania etykiet, 3) podmiotami, które uzyskały zgodę na stosowanie próbobierzy automatycznych. Jak zaznaczono w wytycznych, nadzór nad podmiotami akredytowanymi powinien opierać się o współpracę pomiędzy wojewódzkimi inspektorami polegającą na bieżącym informowaniu o nieprawidłowościach w pracy tych podmiotów stwierdzanych na terenie województw innych niż nadzorowane przez wojewódzkiego inspektora, który udzielił akredytacji lub upoważnienia. Główny Inspektor stwierdził: *Szczególną uwagę należy zwrócić na akredytowanych kwalifikatorów, którzy w latach poprzednich przeprowadzili ocenę polową w liczbie budzącej wątpliwości, co do możliwości prawidłowego jej wykonania, biorąc pod uwagę: termin oceny, położenie, liczbę i powierzchnię plantacji, a także obowiązujące metodyki oceny.*

Należy zwrócić uwagę na sposób dokumentowania przeprowadzonych kontroli, Informacje z kontroli, w której nie stwierdzono niezgodności należy odnotować:

- *na dokumentach z oceny (arkusz oceny polowej) w przypadku kontroli prowadzonej w obecności podmiotu kontrolowanego lub*
- *w notatce służbowej.*

W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości podczas kontroli kwalifikatora należy sporządzić protokół.

Wyniki kontroli kwalifikatorów akredytowanych należy na bieżąco wpisywać do ZSIORiN¹⁶.

(akta kontroli str. 1147-1156)

W wytycznych na rok 2020 i 2021 powtórzone zostały powyższe zapisy.

(akta kontroli str. 1157-1179, 1180-1210)

W wytycznych na rok 2022, poza powtórzeniem zaleceń z lat poprzednich, Główny Inspektor dodał: W kontroli pracy kwalifikatorów akredytowanych zalecam:

- poinformowanie firm nasiennych o obowiązku powiadamiania Działu Nadzoru Nasiennego o tym, który z kwalifikatorów akredytowanych będzie dokonywał oceny polowej plantacji (nazwisko kwalifikatora, numer wniosku oceny polowej, numer kwalifikatora) w ciągu 7 dni od odebrania arkuszy;
- typowanie kwalifikatorów oraz plantacji nasiennych do kontroli powinno odbywać się w Dziale Nadzoru Nasiennego na podstawie:

¹⁶ Zintegrowany System Informatyczny w Ochronie Roślin i Nasiennictwie.

- otrzymanych informacji zwrotnych od firm nasiennych,
- liczby plantacji ocenianych przez danego kwalifikatora na terenie danego województwa,
- liczby kwalifikatorów akredytowanych dokonujących oceny polowej na terenie województwa,
- analizy ryzyka (obejmującej staż kwalifikatora akredytowanego, stwierdzone nieprawidłowości w pracy kwalifikatora w poprzednich latach),
- liczby wykonanych ocen polowych w poprzednim roku przez kwalifikatora na podstawie dostępnych w ZSIORiN raportów OPMS08WI oraz OPMS05GI.

Zapisy powyższych wytycznych zostały powtórzone w wytycznych na 2023 r.

(akta kontroli str. 1211-1246, 1247-1298)

W wydawanych przez GIORiN „Instrukcjach dla kwalifikatorów” zawarto informacje o przygotowaniu kwalifikatora do wykonywania oceny polowej plantacji, w których podniesiono, iż kwalifikatorami powinny być osoby, które oprócz przygotowania merytorycznego odznaczają się w środowisku wysokimi walorami etycznymi i dają rękojmię sumiennego i obiektywnego dokonywania oceny polowej. Kandydata na kwalifikatora do oceny roślin zbożowych obowiązuje, zgodnie z przepisami odbycie odpowiedniego szkolenia oraz zdanie egzaminu zarówno teoretycznego jak i praktycznego. Po odbyciu szkolenia zakończonego zdaniem z wynikiem pozytywnym egzaminu kandydat staje się kwalifikatorem, jeżeli uzyska upoważnienie właściwego wojewódzkiego inspektora (kwalifikatorzy urzędowi), albo w drodze decyzji uzyska akredytację (kwalifikatorzy akredytowani) do dokonywania oceny polowej roślin zbożowych. Według Głównego Inspektora wymagane było, aby kwalifikatorzy, którzy po raz pierwszy uzyskali uprawnienia do oceny polowej, ze względu na wymagane duże doświadczenie, pierwsze pięć ocen dokonali z udziałem doświadczanego kwalifikatora, który posiada uprawnienia co najmniej od dwóch lat. Ponadto, kwalifikatorzy są obowiązani co najmniej raz na pięć lat uczestniczyć w szkoleniu doskonalącym, zorganizowanym przez wojewódzkiego inspektora lub upoważniony przez niego ośrodek szkoleniowy.

(akta kontroli str. 1299-1341, 1342-1379)

Poza wytycznymi Głównego Inspektora, WIORiN sporządzał również uzupełniające wytyczne dla swoich Oddziałów, w których zawierane były również kwestie dotyczące kontroli kwalifikatorów.

W wytycznych na 2019 rok z 21 stycznia 2019 r. (powtórzone w wytycznych na 2020 r.) zaznaczono, iż każdy kwalifikator akredytowany powinien być objęty kontrolą, na podstawie analizy ryzyka 5-10% samopylne i 5-10% obcopylne. Oddziały powinny mieć udokumentowany sposób typowania ilości kontroli u poszczególnych kwalifikatorów. Podkreślono, iż konieczne jest szczegółowe sprawdzanie dokumentacji z oceny polowej – prawidłowy rysunek plantacji, ilość jednostek kwalifikacyjnych, wyliczenia, daty na arkuszach i świadectwach, podpisy kwalifikatorów na arkuszach i świadectwach, pieczętki. Wyniki kontroli należy na bieżąco wpisywać do ZSIORiN. Wszelkie zauważone nieprawidłowości miały być wpisane w uwagach, tak jak numer wniosku, gatunek i powierzchnia skontrolowanej plantacji. Należy także zwrócić uwagę na kwalifikatorów, u których w poprzednich latach stwierdzono nieprawidłowości lub przeprowadzili ocenę polową w liczbie budzącej wątpliwości, a także terminowość zwrotu dokumentacji do oddziałów.

(akta kontroli str. 1380-1385, 1386-1388)

W opracowanych przez WIORiN zasadach kontroli kwalifikatorów akredytowanych z 16 grudnia 2021 r. stwierdzono, iż wnioski o ocenę polową po wstępnej weryfikacji i przyjęciu w Dziale Nadzoru Nasiennego przekazywane będą do Oddziałów WIORiN

Kielce, gdzie osoby odpowiedzialne za nie będą sprawdzać poprawność znajdujących się w nich danych takich jak np. położenie plantacji (m.in. czy powierzchnia podanej działki ewidencyjnej jest zgodna z powierzchnią plantacji z wniosku oraz czy na jedną plantację nie jest złożonych więcej niż jeden wniosek). W przypadku błędów lub spraw budzących wątpliwości wzywani będą przedstawiciele firm nasiennych do ich wyjaśnienia.

Dalej, w ww. piśmie stwierdzono, że Wojewódzki Inspektorat kontroluje pracę kwalifikatorów uczestnicząc w ocenie lub dokonując oceny kontrolnej nie mniej niż 5% ocenionych plantacji. Natomiast w związku z ogólnopolskimi sygnałami dotyczącymi nieprawidłowości stwierdzonymi podczas kontroli pracy kwalifikatorów akredytowanych od roku 2022 zaplanowano wprowadzenie następujących zmian:

- w związku z trwającą pandemią Covid19 zwróciliśmy się z prośbą do firm nasiennych, aby wyraziły zgodę na przekazywanie w zaszyfrowanych plikach przez wiadomość e-mail arkuszy oceny polowej wraz z numerami działek, tak aby mogły przygotować wcześniej tablice identyfikujące plantację zgodnie z przepisami ustawy o nasiennictwie;

- firmy nasienne będą informowane na piśmie o obowiązku powiadomienia Działu Nadzoru Nasiennego o tym, który z kwalifikatorów akredytowanych będzie dokonywał oceny polowej plantacji (nazwisko kwalifikatora, numer wniosku oceny polowej, numer kontaktowy) w ciągu 7 dni od odebrania arkuszy, a w przypadku wszelkich istotnych zmian, które zaistnieją niezwłocznie od ich pojawienia się;

- typowanie kwalifikatorów oraz wniosków oceny polowej odbywać się będzie przez DNN na podstawie:

- otrzymanych informacji zwrotnych z firm nasiennych,
- ilości plantacji na terenie powiatu,
- ilości kwalifikatorów akredytowanych dokonujących oceny polowej na terenie województwa świętokrzyskiego,
- obciążenia pracą kwalifikatora urzędowego,
- analizy ryzyka (obejmującej staż kwalifikatora akredytowanego, popełniane błędy w poprzednich latach),
- ilości wykonanych ocen polowych w poprzednim roku przez kwalifikatora.

Stwierdzono, iż docelowo nadzorem objęci zostaną wszyscy kwalifikatorzy akredytowani w terenie na plantacjach nasiennych dzięki analizie ryzyka uwzględnionej podczas typowania do kontroli.

Przypomniane, że zgodnie z Wytycznymi GIORiN, zwrócone przez kwalifikatorów dokumenty z oceny polowej należało niezwłocznie zweryfikować pod względem formalnym, tak aby w przypadku stwierdzenia niewielkich błędów usunąć je niezwłocznie, a w przypadku podejrzenia nieprawidłowo wykonanej oceny dokonać kontroli plantacji w terenie. Szczególną uwagę należy zwrócić na akredytowanych kwalifikatorów, którzy w latach poprzednich przeprowadzili ocenę polową w liczbie budzącej wątpliwości, co do możliwości prawidłowego jej wykonania, biorąc pod uwagę termin oceny, położenie, liczbę i powierzchnię plantacji, obowiązujące metodyki oceny.

(akta kontroli str. 1389-1391)

Zapisy z powyższych zasad zostały powtórzone ponownie w programie opracowanym przez WIORiN 23 maja 2023 r. Podkreślono, że Inspektorat kontroluje pracę kwalifikatorów uczestnicząc w ocenie lub dokonując oceny kontrolnej nie mniej niż 5% ocenionych plantacji. W związku z ogólnopolskimi sygnałami dotyczącymi nieprawidłowości stwierdzonymi podczas kontroli pracy kwalifikatorów akredytowanych oraz wyników kontroli z 2022 roku, nadzorem zostaną objęci

wszyscy kwalifikatorzy akredytowani na plantacjach nasiennych dzięki analizie ryzyka uwzględnionej podczas typowania do kontroli.

(akta kontroli str. 1392-1395)

Na podstawie badania pięciu wytypowanych spraw dotyczących kontroli pracy kwalifikatorów¹⁷ ustalono:

- rok 2019. Kontrola przeprowadzona została 11 lipca 2019 r. przez kierownika oddziału, kwalifikatora urzędowego i dotyczyła kwalifikatora akredytowanego. Kontrola została przeprowadzona w trakcie przeprowadzania oceny polowej, sporządzony został plan plantacji, stwierdzono, iż plantacja posiadała odpowiednie etykiety, stanowisko/przedplon było zgodne z wymaganiami, podobnie jak izolacja przestrzenna. W trakcie kontroli sporządzony został arkusz oceny polowej, arkusz oceny polowej wg. norm procentowych. Do akt dołączone zostało świadectwo nr 26/03/13/19/A oceny polowej materiału siewnego. Ze sporządzonej oceny ryzyka wynika iż w 2019 r. na terenie oddziału Kazimierza Wielka oceny polowej dokonywało dwóch kwalifikatorów akredytowanych, którzy zostali objęci kontrolą.

Kontrola dotyczyła prawidłowości prowadzonej oceny polowej na plantacji nasiennej pszenicy ozimej.

Przeprowadzający kontrolę kierownik oddziału legitymował się upoważnieniem nr 33/2017, którego zakres obejmował: A – kontrola w ramach nadzoru nad zdrowiem roślin; B – kontrola wprowadzania do obrotu i stosowania środków ochrony roślin; C – kontrola wytwarzania, oceny, obrotu i stosowania materiału siewnego. Upoważnienie zostało wystawione 31 stycznia 2017 r. z datą ważności pięć lat.

Kwalifikator akredytowany, który podlegał kontroli otrzymał akredytację 23 lipca 2009 r.

W uwagach dotyczących przeprowadzonej kontroli stwierdzono, iż stan plantacji jest bardzo dobry, a rośliny są w dobrej zdrowotności, termin oceny był właściwy, a lustracje zostały przeprowadzone w terminie, szacowany zbiór był właściwy, ocena plantacji i dokumentacji – plantacja wyrównana i niezachwaszczona.

W rubryce „uwagi do pracy kwalifikatora” zapisano: nie wniesiono uwag do pracy kwalifikatora akredytowanego.

WIORiN uwzględnił nie mniej niż 5%¹⁸ ocenionych plantacji.

(akta kontroli str. 1396-1406, 1759)

- rok 2020 Kontrola przeprowadzona przez kierownika oddziału, kwalifikatora akredytowanego na podstawie upoważnienia nr 30/2017 wydanego przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Kielcach. Zakres udzielonego upoważnienia dotyczył: A – kontrola fitosanitarna; B – kontrola upraw, konfekcjonowania, obrotu i prawidłowości stosowania środków ochrony roślin i techniki oraz integrowanej produkcji; C – kontrola wytwarzania, oceny, przechowywania i obrotu materiału siewnego. Kontrolowanym był kwalifikator akredytowany i tak zostało to ujęte w sporządzonym protokole kontroli.

Z zapisów protokołu kontroli – wyniki kontroli wynika:

1. w arkuszu oceny polowej nr 26/07/078/20/A

- daty oceny stanu plantacji znajdują się w niewłaściwych miejscach,

- data sporządzenia arkusza jest 8.07.2020 r., a data wystawienia świadectwa 6.08.2020 r.

¹⁷ Rok 2019 – kwalifikator akredytowany, rok 2020 – kwalifikator akredytowany, rok 2021 – kwalifikator urzędowy, rok 2022 – kwalifikator akredytowany, rok 2023 – kwalifikator akredytowany.

¹⁸ W 2019 r. kwalifikatorzy akredytowani na 677 podlegających kontroli plantacji przeprowadzili 48 kontroli terenowych, tj. 7,09%, zaś łączna liczba kontroli wyniosła 103, co stanowiło 15,21%

- nieprawidłowe przeliczenie ilości owsa głuchego na 1 ha,
2. w arkuszu oceny polowej i świadectwie oceny polowej nr 26/07/079/20/A
 - na arkuszu daty oceny stanu plantacji znajdują się w niewłaściwych miejscach,
 - brak wypełnionych kolumn dot. ilości owsa głuchego,
 - data sporządzenia arkusza jest 10.07.2020 r., data wystawienia świadectwa 11.08.2020 r., data drugiej oceny 05.08.2020 r.,
 - na świadectwie oceny polowej nieprawidłowy numer świadectwa,
 3. w arkuszu oceny polowej nr 26/07/082/20/A
 - daty oceny stanu plantacji znajdują się w niewłaściwych miejscach,
 - brak wypełnionych kolumn dot. ilości owsa głuchego,
 - data sporządzenia arkusza jest 27.07.2020 r., data wystawienia świadectwa 10.08.2020 r.
 4. w arkuszu oceny polowej nr 26/07/083/20/A
 - daty oceny stanu plantacji znajdują się w niewłaściwych miejscach,
 - brak wypełnionych kolumn dot. ilości owsa głuchego,
 - brak daty sporządzenia arkusza oceny polowej,
 5. w arkuszu oceny polowej 26/07/086/20/A
 - daty oceny stanu plantacji znajdują się w niewłaściwych miejscach,
 - brak wypełnionych kolumn dot. ilości owsa głuchego,
 6. w arkuszu oceny polowej 26/07/087/20/A
 - daty oceny stanu plantacji znajdują się w niewłaściwych miejscach,
 - brak wypełnionych kolumn dot. ilości owsa głuchego,
 - data sporządzenia arkusza jest 26.07.2020 r., data wystawienia świadectwa 10.08.2020 r.,
 7. w arkuszu oceny polowej nr 26/07/088/20/A
 - daty oceny stanu plantacji znajdują się w niewłaściwych miejscach,
 - brak wypełnionych kolumn dot. ilości owsa głuchego,
 - data sporządzenia arkusza jest 15.07.2020 r., data wystawienia świadectwa 10.08.2020 r.
 8. w arkuszu oceny polowej nr 26/07/089/20/A
 - daty oceny stanu plantacji znajdują się w niewłaściwych miejscach,
 - brak wypełnionych kolumn dot. ilości owsa głuchego,
 - data sporządzenia arkusza jest 06.07.2020 r., data wystawienia świadectwa 10.08.2020 r.

W protokole zaznaczono, że wszystkie opisane nieprawidłowości zostały poprawione przez kontrolowanego w toku kontroli, a kontrolowany został ogólnie poinformowany o przepisach prawa obowiązujących w ocenie polowej materiału siewnego.

Jako zalecenie pokontrolne podano: dokumentację z oceny plantacji polowych materiału siewnego należy sporządzać prawidłowo, zgodnie z obowiązującymi zasadami i przepisami prawa.

W trakcie kontroli sporządzone zostały wszystkie wymagane procedurami i przepisami dokumenty. Sprawa została załatwiona bez zbędnej zwłoki.

WIORiN uwzględnił nie mniej niż 5%¹⁹ ocenionych plantacji.

¹⁹ W 2020 r. kwalifikatorzy akredytowani na 802 podlegających kontroli plantacji przeprowadzili 72 kontrole terenowe, tj. 8,97%, zaś łączna liczba kontroli wyniosła 95, co stanowiło 11,84%

(akta kontroli str. 1407-1463, 1759)

- rok 2021. Kontrola przeprowadzona została 6 lipca 2021 r. przez kwalifikatora urzędowego, jej przedmiotem było zbadanie prawidłowości prowadzonej oceny polowej na plantacji nasiennej Bobik w odmianie fanfare przez kwalifikatora urzędowego. Stwierdzono, że plantacja posiada stanowisko oraz izolację przestrzenną zgodną z wymaganiami. Sporządzony został odręczny plan plantacji. W trakcie kontroli sporządzony został arkusz oceny polowej, arkusz oceny polowej wg. norm procentowych. Do akt dołączone zostało świadectwo nr 26/07/089/21 oceny polowej materiału siewnego.

W ustaleniach pokontrolnych zapisano, iż stan plantacji jest dobry, termin oceny prawidłowy, ocena plantacji i dokumentacji bez uwag i brak uwag do pracy kwalifikatora.

W sprawie przeprowadzona została analiza ryzyka. W trakcie kontroli sporządzone zostały wszystkie wymagane procedurami i przepisami dokumenty. Sprawa została załatwiona bez zbędnej zwłoki.

WIORiN uwzględnił nie mniej niż 5%²⁰ ocenionych plantacji.

(akta kontroli str. 1464-1477, 1759)

- rok 2022 Kontrola została przeprowadzona 1 sierpnia 2022 r. przez kierownika oddziału, kwalifikatora urzędowego jej przedmiotem było zbadanie prawidłowości prowadzonej oceny polowej na plantacji nasiennej Pszenica ozima – przez kwalifikatora akredytowanego. Stwierdzono, że stan plantacji jest bardzo dobry – rośliny w dobrej zdrowotności, wyrównane, termin oceny był właściwy, również szacowany zbiór został określony jako właściwy. W ocenie plantacji i dokumentacji stwierdzono, iż plantacja jest wyrównana. Uwagach do pracy kwalifikatora zapisano: *nie stwierdzono uwag w pracy kwalifikatora akredytowanego W.W.*

W trakcie kontroli sporządzony został odręczny plan plantacji oraz arkusz oceny polowej wg. norm procentowych. Do akt załączona została decyzja z 4 lipca 2013 r. o udzieleniu akredytacji kwalifikatora akredytowanego kontrolowanemu oraz upoważnienie nr 33/2017 dla kwalifikatora urzędowego upoważniające do A – kontroli w ramach nadzoru nad zdrowiem roślin, B – kontroli wprowadzania do obrotu i stosowania środków ochrony roślin, C – kontroli wytwarzania, oceny, obrotu i stosowania materiału siewnego. Załączono również upoważnienie z 26 lipca 2011 r. dla kwalifikatora urzędowego do dokonywania urzędowej oceny polowej materiału siewnego na plantacjach nasiennych roślin zbożowych i pastewnych.

W sprawie przeprowadzona została analiza ryzyka. W trakcie kontroli sporządzone zostały wszystkie wymagane procedurami i przepisami dokumenty. Sprawa została załatwiona bez zbędnej zwłoki.

WIORiN uwzględnił nie mniej niż 5%²¹ ocenionych plantacji.

(akta kontroli str. 1478-1488, 1759)

- rok 2023 Kontrola została przeprowadzona 1 czerwca 2023 r. przez urzędowego inspektora i dotyczyła kwalifikatora akredytowanego. Podczas kontroli sprawdzono przebieg kwalifikacji polowej wykonywanej przez kwalifikatora akredytowanego oraz sporządzoną dokumentację oceny polowej życicy trwałej. W trakcie kontroli sporządzony został arkusz oceny polowej, arkusz oceny polowej wg. norm procentowych.

²⁰ W 2021 r. kwalifikatorzy akredytowani na 851 podlegających kontroli plantacji przeprowadzili 44 kontrole terenowe, tj. 5,17%, zaś łączna liczba kontroli wyniosła 78, co stanowiło 9,17%

²¹ W 2022 r. kwalifikatorzy akredytowani na 748 podlegających kontroli plantacji przeprowadzili 59 kontroli terenowych, tj. 7,88%, zaś łączna liczba kontroli wyniosła 60, co stanowiło 8,02%

Ze sporządzonej oceny ryzyka wynika, iż w 2023 r. zakwalifikowano do kontroli wszystkich kwalifikatorów akredytowanych w Oddziale w Jędrzejowie.

W trakcie kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

Przeprowadzający kontrolę legitymował się upoważnieniem nr WIN.057.542.2019 z 13 czerwca 2019 r.

WIORiN uwzględnił nie mniej niż 5%²² ocenionych plantacji.

(akta kontroli str. 1489-1505, 1759)

W piśmie z 9 listopada 2020 r. skierowanym do Centrali Nasiennej w Kielcach, Wojewódzki Inspektor przytoczył stwierdzone w trakcie prowadzonych kontroli nieprawidłowości. Podniesiono m.in. niedociągnięcia w pracy kwalifikatorów akredytowanych polegające na:

- braku części tabliczek informacyjnych (dotyczyło wszystkich gatunków),
- położenia plantacji innego od zadeklarowanej (inna gmina, a nawet powiat),
- powierzchnia działki inna od zadeklarowanej (zgłoszono jedną plantację na kilku działkach położonych w różnych miejscach, miejscowościach),
- niezgodności w numerach etykiet z materiału użytego do zasiewu plantacji,
- brak dokumentu zakupu materiału siewnego u producenta, brak numeru partii na fakturze.

W konkluzji pisma Inspektor Wojewódzki stwierdził:

Aby zapobiec nieprawidłowościom w zgłaszaniu wniosków do oceny polowej i dokonywania oceny polowej należy podjąć starania w postaci:

- większej staranności w wypełnianiu wniosków oceny polowej przekazywanych do WIORiN Kielce z pełnym kompletem dokumentacji oraz nadzór jednego pracownika Centrali Nasiennej w Kielcach w tym zakresie;
- plantacje muszą być zakładane zgodnie z obowiązującymi przepisami;
- prowadzenie oceny polowej zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 kwietnia 2013 r. w sprawie terminów składania wniosków o dokonanie oceny polowej;
- ujednolicenie przechowywania etykiet z materiału siewnego użytego do siewu oraz staranne prowadzenie rejestru etykiet, z których są zakładane plantacje nasienne;
- uregulowanie braku dokumentu zakupu materiału siewnego u producenta oraz zwrócenie uwagi na poprawne sporządzanie faktur;
- większego nadzoru nad nowymi kwalifikatorami.

(akta kontroli str. 1506-1509)

Centrala Nasienna w Kielcach w odpowiedzi z 4 grudnia 2020 r. na ww. pismo stwierdziła, że obecnie prowadzone są szkolenia wewnętrzne pracowników w zakresie przepisów nasiennych ze szczególnym zwróceniem uwagi na niepoprawności, które wystąpiły w roku bieżącym.

Pracownicy zajmujący się kontraktacją upraw nasiennych dostali polecenie, że już na etapie podpisania umowy kontraktacyjnej zostają ustalane numery działek oraz powierzchnia plantacji. Powinno to wyeliminować nieprawidłowości w lokalizacji plantacji nasiennych oraz zachowania minimalnej powierzchni plantacji.

W piśmie podniesiono, że zakładanie plantacji nasiennych upraw kukurydzy i zbóż w rejonach rozdrobnionego rolnictwa naszego województwa jest trudne i stanowi zagrożenie, że plantacje mogą nie spełniać wymogom obowiązujących przepisów.

²² W 2023 r. (do 30 czerwca) kwalifikatorzy akredytowani na 82 podlegających kontroli plantacji przeprowadzili 6 kontroli terenowych, tj. 7,32%, zaś łączna liczba kontroli wyniosła 6, co stanowiło 7,32%

W celu wyeliminowania tego zagrożenia będziemy zakładać te plantacje w dużych gospodarstwach w różnych rejonach Polski.

Aby zapobiec nieprawidłowościom w zgłaszaniu wniosków do kwalifikacji polowej ustalono w Spółce osoby nadzorujące przygotowanie dokumentacji do zgłoszenia wniosków zgodnie z obowiązującymi przepisami. Ustalono, że etykiety materiałów bazowych kukurydzy będą przechowywane w siedzibie Spółki, natomiast pozostałych gatunków etykiety będą u plantatora z uwagi na to, że nasiona Bazowe dostarczane są z Hodowli bezpośrednio do rolnika – plantatora.

W celu poprawy pracy kwalifikatorów akredytowanych wyznaczono osobę z największym stażem pracy w nasiennictwie w Spółce do przeprowadzenia dodatkowych szkoleń w tym zakresie oraz nadzoru nad nowymi kwalifikatorami. Dodatkowo kwalifikatorzy akredytowani będą skierowani na szkolenia doskonalące.

(akta kontroli str. 1510-1511)

Wojewódzki Inspektor w latach 2019-2023 (30 czerwca) unieważnił łącznie pięć ocen polowych.

W 2022 r., po przeprowadzeniu analizy ryzyka, zdecydowano o przeprowadzeniu oceny polowej materiału siewnego dokonanej wcześniej przez kwalifikatora akredytowanego. Pracownicy WIORiN Kielce po rozpoczęciu w dniu 14 lipca 2022 r. kontroli przeprowadzili oględziny plantacji nasiennych zgłoszonych do oceny polowej. W sumie zlustrowano osiem plantacji. Dwie plantacje położone w gminie Smyków nr działek 1053/2, 1055 o łącznej powierzchni 28,8 ha obsiane zostały materiałem siewnym innym niż deklarowano we wniosku. Na polu rosła facelia błękitna zamiast rzodkwi oleistej. Dwie kolejne plantacje położone były w miejscowości Dęba gmina Ruda Maleniecka. Uprawa facelii na działce nr 1344/1 o pow. 0,67 ha nie istnieje, na działce nr 1336/1 o pow. 0,75 ha zachwaszczenie było bardzo duże, obsada roślin facelii nie rokowała żadnego zbioru. Podobnie wyglądały dwie plantacje położone w miejscowości Bedlenko gmina Końskie nr działek 134, 346/2 powierzchnia łączna 1,75 ha. Zachwaszczenie było bardzo duże, obsada roślin niewielka. Ostatnie dwie plantacje położone były w miejscowości Brzeźnica gmina Gowarczów nr działek 48, 49 o łącznej powierzchni 4 ha spełniały wymagania szczegółowe.

Pracownicy WIORiN sporządzili arkusz oceny polowej plantacji w miejscowości Dęba gm. Ruda Maleniecka nr działki 1344/1, facelia błękitna, gdzie stwierdzono: stan plantacji – nie istnieje, szacowany zbiór – 0, ocena plantacji i dokumentacji – niezgodna z rzeczywistością, uwagi do pracy kwalifikatora – arkusze wypełnione niezgodnie z rzeczywistością, świadectwa poświadczają nieprawdę.

Ze sporządzonego 21 lipca 2022 r. protokołu kontroli, w części „wynik kontroli” opisano: 14 lipca, w ramach obowiązków służbowych, przekazanych przez kierownika Działu Nadzoru Nasiennego inspektorzy wykonali objazd kontrolny 8 plantacji nasiennych zgłoszonych do oceny polowej. Wszystkie plantacje były zlokalizowane w powiecie koneckim. W wyniku oględzin stwierdzono liczne nieprawidłowości, sporządzono notatkę służbową wraz z dokumentacją zdjęciową.

W dniu 19 lipca 2022 r. oddział w Końskich przysłał do nadzoru skany złożonych przez kwalifikatora akredytowanego sześciu świadectw oceny polowej facelii błękitnej. W wyniku tego w dniu 21 lipca 2021 r. inspektorzy WIORiN Kielce z działu nadzoru nasiennego dokonali oceny kontrolnej pracy kwalifikatora akredytowanego na zgłoszonej we wniosku o ocenę polową plantacji facelii błękitnej w miejscowości Dęba w gminie Ruda Maleniecka – nr działki 1344/1. W wyniku lustracji stwierdzono – brak plantacji, co jest niezgodne z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 czerwca 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie terminów składania wniosków o dokonanie oceny polowej materiału siewnego poszczególnych grup roślin

lub gatunków roślin rolniczych i warzywnych oraz szczegółowych wymagań w zakresie wytwarzania i jakości materiału siewnego tych roślin.

Dla plantacji zostało wydane przez kwalifikatora akredytowanego, Świadcstwo oceny polowej materiału siewnego, które w wyniku stwierdzonych nieprawidłowości zostało anulowane zgodnie z art. 81 ust. 7 pkt 1 ustawy o nasiennictwie.

Dla plantacji w dniu 21 lipca 2022 r. została wydana Informacja o dyskwalifikacji materiału siewnego po ocenie polowej przez kwalifikatora urzędowego.

W protokole kontroli w dziale dot. stwierdzonych nieprawidłowości zapisano: Bezpodstawnie wystawione Świadcstwo oceny polowej, wypełniony arkusz zawiera informacje niezgodne ze stanem faktycznym.

W wyniku podjętych działań anulowano świadectwo oceny polowej materiału siewnego i w dniu 21 lipca 2022 r. sporządzono informację o dyskwalifikacji materiału siewnego po ocenie polowej. O fakcie tym, pismem z 4 sierpnia 2022 r. zostały poinformowane wszystkie WIORiN.

O stwierdzonych nieprawidłowościach, pismem z 4 sierpnia 2022 r. został poinformowany Nasionex Sp. z o.o.

Pracownicy Inspektoratu działali na podstawie aktualnych upoważnień.

(akta kontroli str. 1512-1545)

W dniach 14 i 21 lipca 2022 r. po kontroli przeprowadzonej w plantacji położonej w miejscowości Bedlenko gm. Końskie, sporządzony został protokół kontroli, której przedmiotem było sprawdzenie prawidłowości prowadzonej oceny polowej na plantacji nasiennej facelii błękitnej, o pow. 1,05 ha przez kwalifikatora akredytowanego. W części „Wyniki kontroli” stwierdzono: 14 lipca, w ramach obowiązków służbowych, przekazanych przez kierownika Działu Nadzoru Nasiennego inspektorzy wykonali objazd kontrolny 8 plantacji nasiennych zgłoszonych do oceny polowej. Wszystkie plantacje były zlokalizowane w powiecie koneckim. W wyniku oględzin stwierdzono liczne nieprawidłowości, sporządzono notatkę służbową wraz z dokumentacją zdjęciową.

W dniu 19 lipca 2022 r. oddział w Końskich przysłał do nadzoru skany złożonych przez kwalifikatora akredytowanego M.B. sześciu świadectw oceny polowej facelii błękitnej. W wyniku tego, w dniu 21 lipca 2022 r. inspektorzy WIORiN Kielce z działu nadzoru nasiennego dokonali oceny kontrolnej pracy kwalifikatora akredytowanego na zgłoszonej we wniosku o ocenę polową plantacji facelii błękitnej w miejscowości Bedlenko w gminie Końskie – nr działki 134. W wyniku lustracji stwierdzono: - bardzo małą obsadę, - znaczny stopień zachwaszczenia, - stan plantacji nierokujący żadnego zbioru, co jest niezgodne z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 czerwca 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie terminów składania wniosków o dokonanie oceny polowej materiału siewnego poszczególnych grup roślin lub gatunków roślin rolniczych i warzywnych oraz szczegółowych wymagań w zakresie wytwarzania i jakości materiału siewnego tych roślin.

Dla plantacji zostało wydane przez kwalifikatora akredytowanego Świadcstwo oceny polowej materiału siewnego, które w wyniku stwierdzonych nieprawidłowości zostało anulowane zgodnie z art. 81 ust. 7 pkt 1 ustawy o nasiennictwie.

Dla plantacji w dniu 21 lipca 2022 r. została wydana informacja o dyskwalifikacji materiału siewnego po ocenie polowej przez kwalifikatora urzędowego.

W protokole stwierdzono, że stwierdzone nieprawidłowości to: bezpodstawnie wystawione Świadcstwo oceny polowej, wypełniony arkusz zawiera informacje niezgodne ze stanem faktycznym. O fakcie tym, pismem z 4 sierpnia 2022 r. zostały poinformowane wszystkie WIORiN.

O stwierdzonych nieprawidłowościach, pismem z 4 sierpnia 2022 r. został poinformowany wnioskodawca.

Pracownicy Inspektoratu działali na podstawie aktualnych upoważnień.

(akta kontroli str. 1546-1571)

Po kontroli przeprowadzonej 14 i 21 lipca 2022 r. sporządzony został protokół kontroli, w którym opisano sprawdzenie prawidłowości prowadzonej oceny polowej na plantacji nasiennej facelii błękitnej, o pow. 0,70 ha przez kwalifikatora akredytowanego. Plantacja znajdowała się w miejscowości Bedlenko gm. Końskie – nr działki 346/2. W wyniku lustracji stwierdzono : - bardzo małą obsadę, - znaczny stopień zachwaszczenia, - stan plantacji nierokujący żadnego zbioru, co jest niezgodne z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 czerwca 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie terminów składania wniosków o dokonanie oceny polowej materiału siewnego poszczególnych grup roślin lub gatunków roślin rolniczych i warzywnych oraz szczegółowych wymagań w zakresie wytwarzania i jakości materiału siewnego tych roślin.

Dla plantacji zostało wydane przez kwalifikatora akredytowanego Świadcstwo oceny polowej materiału siewnego, które w wyniku stwierdzonych nieprawidłowości zostało anulowane zgodnie z art. 81 ust. 7 pkt 1 ustawy o nasiennictwie.

Dla plantacji w dniu 21 lipca 2022 r. została wydana informacja o dyskwalifikacji materiału siewnego po ocenie polowej przez kwalifikatora urzędowego.

W protokole stwierdzono, że stwierdzone nieprawidłowości to: bezpodstawnie wystawione Świadcstwo oceny polowej, wypełniony arkusz zawiera informacje niezgodne ze stanem faktycznym. O fakcie tym, pismem z 4 sierpnia 2022 r. zostały poinformowane wszystkie WIORiN.

O stwierdzonych nieprawidłowościach, pismem z 4 sierpnia 2022 r. został poinformowany Nasionex Sp. z o.o.

Pracownicy Inspektoratu działali na podstawie aktualnych upoważnień.

(akta kontroli str. 1572-1600)

Po kontroli przeprowadzonej 14 i 21 lipca 2022 r. sporządzony został protokół kontroli, w którym opisano sprawdzenie prawidłowości prowadzonej oceny polowej na plantacji nasiennej facelii błękitnej, o pow. 0,75 ha przez kwalifikatora akredytowanego. Plantacja znajdowała się w miejscowości Dęba gm. Ruda Maleniecka – nr działki 1336/1. W wyniku lustracji stwierdzono : - bardzo małą obsadę, - znaczny stopień zachwaszczenia, - stan plantacji nierokujący żadnego zbioru, co jest niezgodne z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 czerwca 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie terminów składania wniosków o dokonanie oceny polowej materiału siewnego poszczególnych grup roślin lub gatunków roślin rolniczych i warzywnych oraz szczegółowych wymagań w zakresie wytwarzania i jakości materiału siewnego tych roślin.

Dla plantacji zostało wydane przez kwalifikatora akredytowanego Świadcstwo oceny polowej materiału siewnego, które w wyniku stwierdzonych nieprawidłowości zostało anulowane zgodnie z art. 81 ust. 7 pkt 1 ustawy o nasiennictwie.

Dla plantacji w dniu 21 lipca 2022 r. została wydana informacja o dyskwalifikacji materiału siewnego po ocenie polowej przez kwalifikatora urzędowego.

W protokole stwierdzono, że stwierdzone nieprawidłowości to: bezpodstawnie wystawione Świadcstwo oceny polowej, wypełniony arkusz zawiera informacje niezgodne ze stanem faktycznym. O fakcie tym, pismem z 4 sierpnia 2022 r. zostały poinformowane wszystkie WIORiN.

O stwierdzonych nieprawidłowościach, pismem z 4 sierpnia 2022 r. został poinformowany wnioskodawca.

Pracownicy Inspektoratu działali na podstawie aktualnych upoważnień.

(akta kontroli str. 1601-1627)

W dniu 14 października 2020 r. przeprowadzona została kontrola w zakresie: kontrola plantacji nasiennej kukurydzy odmiany SM Jubilat, w związku z otrzymanym wynikiem badania plantacji na obecność modyfikacji genetycznej. W protokole kontroli stwierdzono, że nie udało się ustalić przyczyn otrzymanego wyniku²³, w związku z czym będą kontynuowane czynności kontrolne.

W protokole z dnia 21 października 2020 r. z kontroli kwalifikatora akredytowanego stwierdzono: w dniu 14.10.2020 r. podczas kontroli plantacji nasiennej kukurydzy odmiany SM Jubilat, na którą Centrala Nasienna w Kielcach złożyła wniosek o dokonanie oceny polowej inspektorzy stwierdzili brak izolacji przestrzennej kontrolowanej plantacji od plantacji produkcyjnej od strony południowej, co nie jest zgodne z rozporządzeniem Ministra i Rozwoju Wszi z dnia 18 kwietnia 2013 r. w sprawie terminów składania wniosków o dokonanie oceny polowej materiału siewnego poszczególnych grup roślin lub gatunków roślin rolniczych i warzywnych oraz szczegółowych wymagań w zakresie wytwarzania i jakości materiału siewnego tych roślin. Dla plantacji zostało wydane przez kwalifikatora akredytowanego Świadectwo oceny polowej materiału siewnego, które w wyniku stwierdzonych nieprawidłowości zostało anulowane z godnie z art. 81 ust. 7 pkt 1 ustawy o nasiennictwie. Dla plantacji w dniu 14.10.2020 r. została wydana Informacja o dyskwalifikacji materiału siewnego po ocenie polowej przez kwalifikatora urzędowego.

Pracownicy Inspektoratu działali na podstawie aktualnych upoważnień.

(akta kontroli str.1628-1660)

4. Główny Inspektor Ochrony Roślin i Nasiennictwa w piśmie z 27 grudnia 2018 r. przedstawił wytyczne do planu pracy Wojewódzkich Inspektorów Ochrony Roślin i Nasiennictwa na rok 2019. W wytycznych zwrócono szczególną uwagę na kwestie związane z kontrolami materiału siewnego na obecność organizmów zmodyfikowanych genetycznie, kontrolę materiału roślinnego pochodzącego z plantacji produkcyjnych (towarowych) i nasiennych, kontrolę zakazu stosowania materiału siewnego odmian kukurydzy.

W wytycznych na rok 2020, 2021, 2022 i 2023 Główny Inspektor powtórzył główne kierunki badań kontrolnych z roku poprzedniego.

(akta kontroli str. 1147-1298)

W wytycznych sporządzonych przez Inspektora Wojewódzkiego, kwestie dotyczące pobierania prób oraz ocena polowa ujęte zostały w planie na 2023 r.

W piśmie z 27 marca 2023 r. zawierającym wytyczne do pobierania prób materiału siewnego Inspektor Wojewódzki podniósł, iż zgodnie z przepisami ISTA, rozdział 2 pkt 2.2.12 i 2.2.13, w protokołach pobierania prób materiału siewnego dotyczących nasion traktowanych (np. zaprawianych), należy zaznaczyć je jako nasiona zaprawiane, natomiast nasion powlekanych (np. otoczkowanych, inkrustowanych, granulowanych) jako nasiona powlekane. Zwrócono uwagę, że w związku z nagminnie pojawiającymi się pomyłkami na protokołach pobrania prób – poprawianie dokumentu i przesyłanie go do wymiany jest niedopuszczalne. Pomyłki należy prostować sporządzając aneks do protokołu. W zależności od przebiegu warunków wegetacji oraz uprawy mogą się zdarzyć przeszacowania lub niedoszacowania plonu z plantacji nasiennych. W związku z tym, na próbobiorcy

²³ Badanie nr CL.723.2864.2020 z 29 września 2020 r. – wynik badania: w próbce nie stwierdzono obecności promotora nos (Pnos), linii transgenicznej DAS40278-9, Bt176, MON810, 98140, MON87460, MON89034, Bt11, MON 863, NK603, MON88017, MON87427, konstruktu CaMVP35S/*pat* oraz genu *pat*, *bar* oraz *cry* 1Ab/Ac i wirusa mozaiki kalafiora (CaMV)

W badanej próbce stwierdzono obecność promotora P35S (CaMVP35S), terminatora nos (Tnos), konstruktu CTP2-Cp4epsps, genu *gox* i genu *nptII*.

spoczywa obowiązek rozliczenia partii w momencie pobierania próby i jeśli wystąpi przekroczenie plonu, kwalifikator ma obowiązek napisać oświadczenie, które powinno być poświadczane przez DNN właściwy dla miejsca kwalifikacji polowej, że takie przekroczenie jest możliwe.

(akta kontroli str. 1661-1689)

Przeprowadzono analizę losowo wybranych pięciu spraw dotyczących kontroli pracy próbobiorców:

1) Notatka służbowa sporządzona w związku z kontrolą próbobiorców akredytowanych działających na rzecz Centrali Nasiennej w Kielcach.

W dniu 19.12.2019 r. przeprowadzono kontrolę pracy próbobiorców akredytowanych. Wyrównowo sprawdzono 20 protokołów pobrania prób do oceny pierwotnej sporządzonych przez próbobiorców akredytowanych.

Materiał siewny w Centrali Nasiennej Oddział Produkcyjno-Magazynowy w Busku-Zdroju znajduje się w big-bagach i kontenerach. Próbobiorcy przy pobieraniu prób posługują się próbobierzami laskowymi o przekroju zapewniającym swobodny przepływ nasion. Próby pobierane są w dwóch egzemplarzach. Próby przechowywane są w pomieszczeniach laboratoryjnych CN. W ramach kontroli pracy akredytowanych próbobiorców pobrano 10 duplikatów losowo wybranych prób do badań kontrolnych w Laboratorium Wojewódzkim.

We wszystkich 10 przypadkach przeprowadzone badanie wykazało, iż wynik był zgodny ze świadectwem pierwotnym.

Próbobiorcy akredytowani posiadali wymagane i aktualne decyzje o udzieleniu akredytacji.

(akta kontroli str. 1690-1704)

2) Notatka służbowa sporządzona w związku z kontrolą pracy próbobiorców akredytowanych działających w Centrali Nasiennej w Kielcach.

W dniu 27 lipca 2020 r. przeprowadzono kontrolę próbobiorców akredytowanych.

Materiał siewny w Centrali Nasiennej Oddział Produkcyjno-Magazynowy w Busku-Zdroju znajduje się w big-bagach i kontenerach. Próbobiorcy przy pobieraniu prób posługują się próbobierzami laskowymi o przekroju zapewniającym swobodny przepływ nasion. Próby pobierane są w dwóch egzemplarzach. Próby przechowywane są w pomieszczeniach laboratoryjnych CN. W ramach kontroli pracy akredytowanych próbobiorców pobrano 10 duplikatów losowo wybranych prób do badań kontrolnych w Laboratorium Wojewódzkim.

Badania laboratoryjne ww. prób zakończono w dniu 7.08.2020 r. Dziewięć prób uzyskało wynik zgodny ze świadectwem pierwotnym, w jednej próbie kielkowanie było niższe niż na świadectwie pierwotnym i nie mieściło się w odchyleniach, ale wynik kielkowania był zgodny z wymaganiami jakościowymi.

Kontrolowani próbobiorcy posiadali aktualne akredytacje.

(akta kontroli str. 1705-1721)

3) Notatka służbowa z 5.03.2021 r. sporządzona w związku z kontrolą pracy próbobiorcy urzędowego, która odbyła się 5.03.2021 r. w siedzibie WIORiN Kielce. Próbobiorca A.W. posiada upoważnienie Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Kielcach numer identyfikacyjny 26/037 do pobierania prób materiału siewnego z wyłączeniem sadzeniaka ziemniaka. Do dnia kontroli pobrał 41 prób kontrolnych oraz do oceny okresowej dla firmy WILD HEMP, podczas której sprawdzono sposób pobierania prób oraz dokładność sporządzania dokumentacji. Nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie.

(akta kontroli str. 1722-1728)

4) Notatka urzędowa – w dniu 18.08.2022 r. odbyła się kontrola próbobiorcy akredytowanego w Centrali Nasiennej w Kielcach Oddział Kunów. Kontrola wykazała, że kontrolowany próbobiorca prawidłowo realizuje zadanie pobierania prób materiału siewnego wynikającego z udzielonej akredytacji.

(akta kontroli str. 1729-1738)

5) Protokół kontroli z 23.05.2023 r. – przedmiotem kontroli przeprowadzonej przez stały monitoring kopii protokołów pobranych prób pierwotnych oraz podczas kontroli w Centrali Nasienniej w dniach 17 i 27.01, 22.02, 22.03, 24.04, 23.05.2023 r. była kontrola pracy próbobiorky akredytowanego. W części „Wyniki kontroli” zapisano: próbobiorca P.C posiada upoważnienie Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Kielcach numer identyfikacyjny [...] do pobierania prób materiału siewnego z wyłączeniem sadzeniaka ziemniaka.

Podczas kontroli pobrano dwie próby kontrolne z duplikatem. Sprawdzono prawidłowość sporządzania dokumentacji z czynności pobierania prób, sprzęt wykorzystywany do próbobrania i rozdzielania prób, sposób tworzenia i przechowywania duplikatów, sposób tworzenia partii z różnych dostaw i prawidłowość sporządzania dokumentacji, ilość pobranych prób (minimum 15).

Stwierdzone nieprawidłowości to: 1. Stosowanie błędnych nazw odmian; 2. Pisanie błędnej daty (roku) na protokole pobrania próby; 3. Brak podpisu i pieczętki na protokole pobrania próby; 4. Nie przekazywanie kopii protokołów pobrania prób w ciągu 7 dni od dnia próbobrania do Wojewódzkiego Inspektora.

Stwierdzone nieprawidłowości zostały usunięte w trakcie kontroli.

Kontrolerzy posiadali stosowne upoważnienia do przeprowadzenia kontroli wystawione przez Wojewódzkiego Inspektora.

(akta kontroli str. 1739-1751)

Analiza wykazała, że we wszystkich pięciu przypadkach postępowania w trakcie dokonywania oceny pracy próbobiorków były zgodne z ustalonymi w tym zakresie zasadami, sporządzone zostały wszystkie wymagane procedurami i przepisami prawa dokumenty. Badane sprawy dotyczyły oceny materiału siewnego - zboża. Z badanych dokumentów wynika, że dokumenty sporządzone w ramach tej oceny zostały sporządzone rzetelnie, skrupulatnie, a sprawy zostały załatwione bez zbędnej zwłoki, terminowo. We wszystkich badanych sprawach WIORiN pobierał próby kontrolne nie mniej niż 5% partii materiału siewnego zgłoszonych do oceny laboratoryjnej i porównywał wyniki z próbami pobranymi przez akredytowanego próbobiorkę. W żadnej z badanych spraw nie stwierdzono dyskwalifikacji badanego materiału siewnego.

W wyniku przeprowadzonych przez WIORiN kontroli pracy akredytowanych próbobiorków nie było przypadków cofnięcia akredytacji przez Inspektora Wojewódzkiego. Nie było również przypadków unieważnienia pobrania prób i wyników oceny laboratoryjnej materiału siewnego.

(akta kontroli str. 1690-1751)

5 W okresie objętym kontrolą na terenie województwa świętokrzyskiego nie funkcjonowały laboratoria akredytowane. Jedynym laboratorium realizującym zadania wynikające z przepisów ustawy o nasiennictwie oraz przepisów wykonawczych było laboratorium urzędowe. W latach 2019-2020 wchodziło ono w skład struktury WIORiN jako Laboratorium Wojewódzkie, a od 01 stycznia 2021 r. w związku ze zmianą ustawy z dnia 13 lutego 2020 r. o Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa²⁴ weszło w skład struktury organizacyjnej Głównego Inspektoratu jako Laboratorium – Oddział w Kielcach.

Jak wyjaśnił Wojewódzki Inspektor: *Do WIORiN nie zgłaszały się podmioty, które deklarowałyby zamiar rozpoczęcia działalności laboratoryjnej jako laboratoria akredytowane. Nadzór nad pracą Laboratorium Wojewódzkiego nie był regulowany przepisami wewnętrznymi. Realizowany był oparciu o przepisy powszechnie obowiązujące tj. ustawę o nasiennictwie. Nadzór nad laboratorium określony w art. 81*

²⁴ Dz. U. z 2023 r. poz. 288, ze zm.

ust. 1 i 2 ustawy o nasiennictwie realizowano przez dbanie o jakość pracy laboratorium, w tym:

- kierowanie pracowników laboratorium na szkolenia merytoryczne organizowane przez Centralne Laboratorium GIORiN*
- udział w badaniach biegłości dla laboratoriów i pracowni oceny nasion w zakresie oceny materiału siewnego*
- złożenie wniosku o akredytację do Polskiego Centrum Akredytacji i uzyskanie akredytacji NR AB 1734 w zakresie badań uzgodnionych w wyniku oceny na miejscu.*

(akta kontroli str. 317-339)

6. W okresie objętym kontrolą w WIORiN unieważnione zostało pięć wyników oceny polowej albo oceny cech zewnętrznych w trybie art. 81 ust. 7 pkt 1 ustawy o nasiennictwie – jedno unieważnienie miało miejsce w 2020 r. i cztery unieważnienia w 2022 r.

W tym samym okresie nie było przypadków unieważnień pobranych próbek i wyników oceny laboratoryjnej materiału siewnego wydanych w trybie art. 81 ust. 7 pkt 2 ustawy o nasiennictwie.

W latach 2019-2020 nie było przypadków unieważnień oceny laboratoryjnej materiału siewnego wydanych w trybie art. 81 ust. 7 pkt 3 lit. a) ustawy o nasiennictwie.

W ww. okresie nie było również przypadków zatrzymania etykiet lub plomb wydanych na podstawie nieprawidłowo wykonanej oceny materiału siewnego w trybie art. 81 ust. 7 pkt 3 lit. b) ustawy o nasiennictwie.

(akta kontroli str. 1512-1660, 1752-1754)

Na próbie pięciu unieważnień²⁵ wydanych w okresie objętym kontrolą ustalono, że we wszystkich wypadkach, zgodnie z art. 81 ust. 8 ustawy o nasiennictwie przeprowadzone zostały kontrolne oceny polowe materiału siewnego, które były podstawą do unieważnień.

We wszystkich badanych wypadkach wydana została informacja o dyskwalifikacji – w trybie art. 73 ust. 1 pkt 5 ustawy o nasiennictwie oraz przeprowadzona nowa ocena polowa.

(akta kontroli str. 1512-1660)

W wyniku kontroli Wojewódzkiego Inspektora w zakresie oceny kontrolnej pracy kwalifikatora akredytowanego na zgłoszonej we wniosku o ocenę polową plantacji facelii błękitnej w miejscowości Dęba, gm. Ruda Maleniecka nr działki 1344/1 ustalono, że przedmiotowa działka nie istnieje. W związku z powyższym zostało złożone w Prokuraturze Rejonowej w Końskich zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa z art. 271 § 1 kk.

(akta kontroli str. 1755-1758)

Łączna liczba kontrolnych ocen przeprowadzonych przez WIORiN w trybie art. 81 ust. 8 ustawy o nasiennictwie w okresie objętym kontrolą wyniosła pięć i tyle samo wyniosła liczba wydanych informacji o dyskwalifikacji.

Nie wystąpiły przypadki, aby zainteresowany podmiot nie zgadzał się z kontrolnymi ocenami WIORiN.

WIORiN w Kielcach nie prowadzi statystyk dotyczących realizacji działań, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o nasiennictwie. W zakresie pobierania próbek materiału siewnego oraz kontroli materiału siewnego prowadzi analizę przy typowaniu do kontroli na podstawie danych z poprzedniego roku.

(akta kontroli str. 1752-1754)

²⁵ W latach 2019-2023 (do 30 czerwca) liczba unieważnień wyniosła pięć.

7 W okresie objętym kontrolą WIORiN prowadził oddzielne ewidencje przedsiębiorców, rolników i dostawców (dalej: Ewidencja) w formie zabezpieczonej²⁶ tabeli Excel. Ewidencja prowadzona była zgodnie z wymogami przepisu art. 84 ust. 4 i 5 ustawy o nasiennictwie w odniesieniu do przedsiębiorców i art. 86 ust. 5 i 6 w odniesieniu do rolników²⁷. Sprawy z zakresu Ewidencji były załatwiane terminowo i bez zbędnej zwłoki.

W przypadku zgłoszenia przez przedsiębiorcę lub rolnika zamiaru prowadzenia obrotu materiałem siewnym, po wpłynięciu takiego wniosku do WIORiN był on rejestrowany (nadawana data wpływu) a następnie analizowany pod względem formalnym (kompletności danych w nim zawartych). Dane te były następnie wprowadzane do systemu ZSIORiN²⁸, który nadawał numer ewidencyjny przedsiębiorcy lub rolnikowi. Dane określone w art. 84 ust. 5 (w przypadku przedsiębiorcy) i art. 86 ust. 5 (w przypadku rolnika) ustawy o nasiennictwie, były wpisywane do Ewidencji prowadzonej w DNN. Następnie w ustawowym terminie 14 dni²⁹ od dnia wpisu do Ewidencji albo dokonania zmiany wpisu Wojewódzki Inspektor wydawał zaświadczenie.

W okresie objętym kontrolą Inspektorat dokonał 48 aktualizacji danych w Ewidencji sześć przypadków aktualizacji danych w Ewidencji dokonanych na podstawie art. 88 ust. 1 i 2 ustawy o nasiennictwie. Sześć z pośród ww. aktualizacji zostało przekazanych innym właściwym terytorialnie WIORiM (pięć dot. aktualizacji danych miejsca wykonywania działalności oraz jeden dot. zmiany nazwy

Jak wyjaśnił Wojewódzki Inspektor: *WIORiN nie zgłaszał do Głównego Inspektoratu problemów związanych z prowadzeniem Ewidencji.*

Według stanu na dzień 31 grudnia lat 2019-2022 oraz dzień 31 czerwca 2023 r. liczba przedsiębiorców i rolników prowadzących obrót materiałem siewnym ujętych w Ewidencji, wynosiła:

- przedsiębiorcy: 2019 r. – 259, 2020 r. – 261, 2021 r. – 249, 2022 r. – 226, 2023 r. – 214;

- rolnicy: 2019 r. – dziesięciu, 2020 r. – siedmiu, 2021 r. – ośmiu, 2022 r. – sześciu, 2023 r. – sześciu.

W ww. okresie wykreślono z Ewidencji:

- przedsiębiorcy: 2019 r. – 14, 2020 r. – dziewięciu, 2021 r. – 23, 2022 r. – 38, 2023 r. – 17;

- rolnicy: 2019 r. – jednego, 2020 r. – trzech, 2021 r. – jednego, 2022 r. – dwóch, 2023 r. – zero.

Wszystkie wykreślenia w latach 2019-2023 (I półrocze) realizowane były na wniosek podmiotu lub urzędowo przez WIORiN w oparciu o art. 91 ustawy o nasiennictwie tj. ze względu na zaprzestanie (przez przedsiębiorcę lub rolnika) prowadzenia obrotu materiałem siewnym.

W latach 2019-2023 (I półrocze) do WIORiN wpłynęło 58 zgłoszeń dotyczących zamiaru prowadzenia obrotu materiałem siewnym i wydania zaświadczenia o wpisaniu do Ewidencji. Analiza pięciu spraw³⁰ (tj. 8,62% z wszystkich ww. zgłoszeń) wykazała, że (w odniesieniu do czterech przedsiębiorców i jednego rolnika)

²⁶ Dostęp do edycji miało dwóch pracowników.

²⁷ Zawierała ona następujące kolumny: nazwę przedsiębiorcy, miejscowość, ulicę, kod pocztowy, pocztę, PESEL, NIP, miejsce prowadzenia obrotu, numer ewidencyjny, datę wpisu, aktualizację, wykreślenie, ewidencję-przedsiębiorcy, ewidencję2-dostawcy, ewidencję3-rolnicy, nr zaświadczenia aktualizującego, oddział, rolnicze, warzywnie, KRS, rodzaj działalności, uwagi, rośliny uprawne-rolnicy.

²⁸ Zintegrowany System Informacyjny Ochrony Roślin i Nasiennictwa.

²⁹ Odpowiednio art. 84 ust. 6 (wobec przedsiębiorców) i art. 86 ust. 6 (wobec rolników) ustawy o nasiennictwie.

³⁰ Dobranych losowo po jednej sprawie z każdego roku objętego kontrolą.

zachowane zostały wszystkie wymogi określone w art. 84 ust. 4 i 5 (przedsiębiorcy) oraz art. 86 ust. 4 i 5 (rolnik) ustawy o nasiennictwie, a w szczególności wnioski i zaświadczenia zawierały dane określone w art. 84 ust. 3 pkt 1-8 (przedsiębiorcy) oraz art. 86 ust. 3 pkt 1-5 (rolnik). Wpisy do Ewidencji zawierały dane określone w art. 84 ust. 3 pkt 1-5 (przedsiębiorcy) oraz określone w art. 86 ust. 3 pkt 1-3 (rolnik) ustawy o nasiennictwie. Wszystkie analizowane zaświadczenia zostały wydane w ustawowym terminie³¹.

W latach 2019-2023 (I półrocze) w trakcie przeprowadzonych kontroli WIORiN stwierdził 17 przypadków naruszenia przez podmioty wpisane do Ewidencji przepisów dotyczących jakości wytwarzania i przechowywania materiału siewnego oraz obrotu tym materiałem, które skutkowały wydaniem zaleceń pokontrolnych na podstawie przepisów ustawy o nasiennictwie³².

W poszczególnych latach było to: w 2019 r. – pięć, w 2020 r. trzy, w 2021 r. cztery i w 2022 r. – pięć zaleceń. W 2023 r. (I półrocze) – zaleceń takich nie WIORiN nie wydawał.

Zalecenia te dotyczyły m. in.: sprawdzania poprawności danych nanoszonych do programu METKA³³ przed wydrukowaniem przez drugą osobę pod kątem poprawności wprowadzonych danych; prawidłowego sporządzania dokumentów sprzedaży dla odbiorców krajowych i zagranicznych, zaktualizowania zgłoszenia do WIORiN Kielce o miejscach prowadzenia działalności, składania terminowych (do dnia 31 lipca) i prawidłowych (dot. miejsca, w którym prowadzona jest działalność) informacji o obrocie materiałem siewnym, zachowania terminu przedłożenia do WIORiN Kielce informacji z obrotu materiałem siewnym; poprawy dokumentów sprzedaży zawierających błędny numer partii; niszczenia etykiet w obecności urzędowego próbobiorcy; wprowadzania do obrotu handlowego materiału siewnego zaopatrzonego w etykiety urzędowe, stosowania nazw odmian zgodnie z wpisem w krajowym lub odpowiednich rejestrach państw członkowskich lub wspólnotowych. W latach objętych kontrolą WIORiN nie wydawał zakazu prowadzenia obrotu materiałem siewnym w oparciu o przepis art. 90 ust. 1 pkt 2 ustawy o nasiennictwie, natomiast wydał dwie decyzje o takim zakazie na podstawie art. 121 ust. 4 pkt 2 ww. ustawy. W roku 2022 dotyczyło to partii facelii błękitnej która przebadana na podstawie próby kontrolnej wykazała zbyt niską zdolność kiełkowania oraz w roku 2023 gdy w próbce kontrolnej stwierdzono obecność *Avena fatua* (owies głuchy)³⁴.

Jak wyjaśnił Wojewódzki Inspektor: W okresie objętym kontrolą, WIORiN w swojej działalności dotyczącej kontroli oceny jakości, wytwarzania, przechowywania i obrotu materiałem siewnym nie stosował art. 90 ust. 1 pkt 2 oraz art. 90 ust. 2 ustawy o nasiennictwie. Stwierdzone podczas kontroli nieprawidłowości nie były przypadkami rażącego naruszenia prawa, które skutkowałyby zakazem prowadzenia obrotu materiałem siewnym. Zgodnie z ustawą o nasiennictwie podmiot, któremu zakazano prowadzenia obrotu materiałem siewnym może ponownie zgłosić zamiar prowadzenia obrotu tym materiałem nie wcześniej niż po upływie 3 lat od dnia, w który decyzja stała się ostateczna. Wykreślenie podmiotu z ewidencji prowadzonych przez wojewódzkiego inspektora oraz zakaz obrotu powoduje skutki społeczne np. pozbawiając pracy wielu osób.

Wydawane przez WIORiN decyzje zakazu dotyczące kontroli jakości, wytwarzania i przechowywania materiału siewnego oraz obrotu tym materiałem zostały wydane na podstawie art. 121 ust. 4 ww. ustawy. Decyzje wydawane przez Wojewódzkiego

³¹ Patrz przypis nr 20.

³² Art 92 ust 1 pkt 2; art. 96 ust. 1; art. 97 ust. 1; art. 98 pkt 7 i 10; art. 104 ust. 1 oraz art. 126 ust. 1 pkt 8 ustawy o nasiennictwie

³³ METKA – program do wydruku etykiet.

³⁴ *Avena fatua* (owies głuchy) – chwast zbożowy spokrewniony z owsem zwyczajnym.

Inspektora były następstwem stwierdzenia nieprawidłowości ustalonych w wyniku pobierania prób urzędowych do oceny materiału siewnego dokonywanych w ramach kontroli, o czym stanowi art. 121 ust. 3 ustawy.

Stwierdził przy tym, także: Przepis art. 90 ust. 1 pkt. 2 jest przepisem zdecydowanie bardziej rygorystycznym i dolegliwym niż art. 121 ust. 4 ustawy o nasiennictwie. Powinien on być stosowany z najwyższą ostrożnością (prowadzi bowiem de facto do znaczącego ograniczenia działalności gospodarczej lub nawet konieczności jej zamknięcia) oraz tylko wtedy gdy uzasadniają to łącznie graniczące z poważnymi lub rażącymi zakres i stopień naruszeń przez dany podmiot.

(akta kontroli str. 340-434)

WIORiN we właściwy sposób sprawował nadzór nad przygotowaniem i dopuszczeniem do obrotu materiału siewnego w odniesieniu do etykiet urzędowych i plomb, zgodnie z przepisami art. 95-98 ustawy o nasiennictwie oraz z przepisami rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 3 lipca 2020 r. w sprawie rodzaju opakowań materiału siewnego roślin rolniczych i warzywnych, sposobu ich zabezpieczania oraz szczegółowego sposobu etykietowania i plombowania ³⁵.

Liczba etykiet (zadrukowanych) wydanych przez Wojewódzki Inspektorat dla poszczególnych rodzajów i gatunków roślin, kategorii materiału siewnego oraz masa poszczególnych opakowań, dla których wydane zostały etykiety, wynosiła:

w 2019 r.:

- pszenica zwyczajna o kategorii C1 materiału siewnego³⁶ – 24 688 etykiet. Masa opakowań wynosiła: 25 kg (19 704 sztuki), 50 kg (4 600 sztuk), 500 kg (384 sztuki);
- pszenżyto o kategorii C1 materiału siewnego – 680 etykiet. Masa opakowań wynosiła 25 kg;
- jęczmień zwyczajny o kategorii C1 materiału siewnego – 9 542 etykiet. Masa opakowań wynosiła: 25 kg (7 636 sztuk), 50 kg (1 900 sztuk), 500 kg (sześć sztuk);
- owies o kategorii C1 materiału siewnego – 988 etykiet. Masa opakowań wynosiła 25 kg;
- wyka siewna o kategorii C1 materiału siewnego – 40 etykiet. Masa opakowań wynosiła 25 kg;
- groch siewny o kategorii C1 materiału siewnego – 1 367 etykiet. Masa opakowań wynosiła: 25 kg (860 sztuk), 50 kg (400 sztuk), 500 kg (107 sztuk);
- bobik o kategorii C1 materiału siewnego – 53 etykiety. Masa opakowań wynosiła 500 kg;

w 2020 r.:

- pszenica zwyczajna o kategorii C1 materiału siewnego – 20 478 etykiet. Masa opakowań wynosiła: 25 kg (11 208 sztuk), 30 kg (2 130 sztuk), 50 kg (6 524 sztuki), 500 kg (608 sztuk), 1 000 kg (osiem sztuk);
- pszenica orkisz o kategorii C1 materiału siewnego – 110 etykiet. Masa opakowań wynosiła: 20 kg (100 sztuk), 600 kg (dziesięć sztuk);
- pszenżyto o kategorii C1 materiału siewnego – 1 198 etykiet. Masa opakowań wynosiła: 25 kg (1 196 sztuk) i 1 000 kg (dwie sztuki);
- jęczmień zwyczajny o kategorii C1 materiału siewnego – 13 874 etykiet. Masa opakowań wynosiła: 25 kg (11 632 sztuki), 50 kg (1 966 sztuk), 500 kg (276 sztuk);
- owies o kategorii C1 materiału siewnego – 1 260 etykiet. Masa opakowań wynosiła 25 kg;

³⁵ Dz. U. poz. 1269

³⁶ Kategoria/stopień C1 – materiał siewny kwalifikowany pierwszego rozmnożenia.

- koniczyna łąkowa o kategorii C1 materiału siewnego – 171 etykiet. Masa opakowań wynosiła: 10 kg (jedna sztuka) i 25 kg (170 sztuk);

- groch siewny o kategorii C1 materiału siewnego – 1 908 etykiet. Masa opakowań wynosiła: 25 kg (740 sztuk), 40 kg (500 sztuk), 50 kg (660 sztuk) i 500 kg (osiem sztuk);

- konopie o kategorii PB II materiału siewnego – 30 etykiet. Masa opakowań wynosiła: 1 kg (20 sztuk), 5 kg (sześć sztuk) i 10 kg (cztery sztuki);

- konopie o kategorii C1 materiału siewnego – 74 etykiety. Masa opakowań wynosiła: 0,5 kg (dziesięć sztuk), 1 kg (50 sztuk) i 12,5 kg (14 sztuk);

- konopie o kategorii C2 materiału siewnego – 118 etykiet. Masa opakowań wynosiła: 0,25 kg (20 sztuk), 0,5 kg (26 sztuk), 1 kg (60 sztuk), 5 kg (dziesięć sztuk) i 12,5 kg (dwie sztuki);

w 2021 r.:

- pszenica zwyczajna o kategorii C1 materiału siewnego – 2 574 etykiety. Masa opakowań wynosiła: 30 kg (1 299 sztuk), 50 kg (1 030 sztuk), 500 kg (245 sztuk);

- pszenżyto o kategorii C1 materiału siewnego – 50 etykiet. Masa opakowań wynosiła 1 000 kg (50 sztuk);

- jęczmień zwyczajny o kategorii C1 materiału siewnego – 1 044 etykiety. Masa opakowań wynosiła: 50 kg (1 030 sztuk), 500 kg (14 sztuk);

- groch siewny o kategorii C1 materiału siewnego – 1 576 etykiet. Masa opakowań wynosiła: 25 kg (320 sztuk), 30 kg (966 sztuk), 50 kg (280 sztuk) i 500 kg (dziesięć sztuk);

- konopie o kategorii PB II materiału siewnego – 50 etykiet. Masa opakowań wynosiła: 0,1 kg (20 sztuk), 1 kg (28 sztuk) i 5 kg (dwie sztuki);

- konopie o kategorii C1 materiału siewnego – 122 etykiety. Masa opakowań wynosiła: 0,1 kg (50 sztuk), 1 kg (48 sztuk), 2,5 kg (dwie sztuki), 5 kg (15 sztuk), 12,5 kg (cztery sztuki), 15 kg (dwie sztuki) i 20 kg (jedna sztuka);

- konopie o kategorii C2 materiału siewnego – 326 etykiet. Masa opakowań wynosiła: 0,05 kg (jedna sztuka), 0,1 kg (128 sztuk), 0,506 kg (jedna sztuka), 0,5 kg (30 sztuk), 0,6 kg (jedna sztuka), 1 kg (130 sztuk), 5 kg (29 sztuk) i 12,5 kg (sześć sztuk);

w 2022 r.:

- pszenica zwyczajna o kategorii B materiału siewnego – 183 etykiety. Masa opakowań wynosiła: 30 kg (150 sztuk) i 500 kg (33 sztuki);

- pszenica zwyczajna o kategorii C1 materiału siewnego – 3 067 etykiet. Masa opakowań wynosiła: 30 kg (1 152 sztuki), 40 kg (jedna sztuka), 50 kg (1 700 sztuk), 500 kg (214 sztuk);

- koniczyna łąkowa o kategorii C1 materiału siewnego – 324 etykiety. Masa opakowań wynosiła 25 kg (324 sztuki);

- groch siewny o kategorii C1 materiału siewnego – 1 120 etykiet. Masa opakowań wynosiła: 30 kg (1 060 sztuk), 500 kg (60 sztuk);

- konopie o kategorii PB II materiału siewnego – 76 etykiet. Masa opakowań wynosiła: 0,1 kg (40 sztuk), 1 kg (36 sztuk);

- konopie o kategorii C1 materiału siewnego – 246 etykiet. Masa opakowań wynosiła: 0,1 kg (140 sztuk), 1 kg (66 sztuk), 5 kg (20 sztuk), 12,5 kg (20 sztuk);

- konopie o kategorii C2 materiału siewnego – 300 etykiet. Masa opakowań wynosiła: 0,1 kg (50 sztuk), 1 kg (154 sztuki), 5 kg (83 sztuki) i 12,5 kg (13 sztuk);

w 2023 r (I półrocze):

- konopie siewne o kategorii C1 materiału siewnego – 285 etykiet. Masa opakowań wynosiła: 0,1 kg (120 sztuk), 0,5 kg (45 sztuk), 1 kg (98 sztuk), 5 kg (13 sztuk) i 12,5 kg (dziewięć sztuk);

- konopie siewne o kategorii C1 materiału siewnego – 125 etykiet. Masa opakowań zawierała ilość nasion (w sztukach): 20 szt. nasion (75 sztuk), 50 szt. nasion (30 sztuk) i 100 szt. nasion (20 sztuk);

- groch siewny o kategorii C1 materiału siewnego – 1 022 etykiety. Masa opakowań wynosiła: 30 kg (980 sztuk), 500 kg (42 sztuki);

- proso zwyczajne o kategorii C1 materiału siewnego – 145 etykiet. Masa opakowań wynosiła: 25 kg (140 sztuk) i 500 kg (pięć sztuk);

- kukurydza o kategorii C1 materiału siewnego – 12 748 etykiet. Masa opakowań wynosiła: 5,5 kg (200 sztuk), 6,9 kg (300 sztuk), 11 kg (1 957 sztuk), 11,5 kg (1 437 sztuk), 11,8 kg (602 sztuki), 12,6 kg (246 sztuk), 13 kg (1 630 sztuk), 13,3 kg (1 175 sztuk), 14,4 kg (1 012 sztuki), 14,7 kg (536 sztuk), 15,2 kg (2 763 sztuki), 16,4 kg (192 sztuki), 17,2 kg (657 sztuk), 550 kg (29 sztuk) i 820 kg (12 sztuk).

Jednocześnie WIORiN wydawał tzw. etykiety czyste dla Centrali Nasiennej Sp. z o. o. w Kielcach i innych podmiotów³⁷. W poszczególnych latach było to:

- w 2019 r. etykiet niebieskich zawieszanych³⁸ – 324 000 sztuki, etykiet niebieskich samoprzylepnych – 48 000 sztuk i etykiet zielonych zawieszanych – 36 000 sztuk;

- w 2020 r. etykiet niebieskich samoprzylepnych – 528 000 sztuk, zielonych zawieszanych – 40 000 sztuk;

- w 2021 r. etykiet niebieskich samoprzylepnych – 469 000 sztuk, niebieskich zszywanych – 1 000 sztuk, zielonych samoprzylepnych – 60 000 sztuk, czerwonych samoprzylepnych – 14 000 sztuk, białych zszywanych – 4 000 sztuk i etykieta-paszportów – 4 000 sztuk.

- w 2022 r. etykiet niebieskich samoprzylepnych – 22 000 sztuk, etykiet niebieskich zszywanych – 54 000 sztuk, czerwonych samoprzylepnych – 1 960 sztuk i czerwonych zszywanych – 6 000 sztuk;

- w 2023. (I półrocze) etykiet niebieskich samoprzylepnych – 8 000 sztuk.

W latach objętych kontrolą WIORiN wydawał także plomby urzędowe do opakowań, w których znajdował się materiał siewny określonej jakości dla rodzaju i gatunku roślin rolniczych. W poszczególnych latach wydanych zostało:

- w 2019 r. - 1 217 plomb, w tym:

- kukurydza o kategorii C1 materiału siewnego – 20 plomb dla opakowań o masie dwóch kg, jedna plomba dla opakowania o masie 800 g. Nadto wydano 57 dla prób pobieranych z pola;

- pszenica zwyczajna o kategorii C1 materiału siewnego – dwie plomby dla opakowań o masie 2 kg, siedem plomb dla opakowań o masie jednej tony, jedna plomba dla opakowania o masie dziesięciu ton, jedna plomba dla opakowania o masie 600 kg, 196 plomb dla opakowań o masie jednej tony, 1,075 tony, 1,1 tony, 1,15 tony, 1,17 tony, 1,138 tony, 1,143 tony oraz 1,3 tony, 238 plomb dla opakowań o masie 50 kg oraz 1,1 tony, 60 plomb dla opakowań o masie 50 kg oraz 500 kg, 41 opakowań o masie 500 kg;

- rzepak o kategorii C1 materiału siewnego – dziesięć plomb dla opakowań o masie 50 kg. Nadto wydano 44 plomby dla rzepaku dla prób pobieranych z pola;

³⁷ Np. WIORiN w Rzeszowie, WIORiN w Koszalinie, przedsiębiorcy.

³⁸ Kolor etykiet oznaczał stopień kwalifikacji materiału siewnego zgodnie z rozporządzeniem MRiRW z dnia 3 lipca 2020 r. w sprawie rodzaju opakowań materiału siewnego roślin rolniczych i warzywnych, sposobu ich zabezpieczenia oraz szczegółowego sposobu etykietowania i plombowania (Dz. U. poz. 1269, ze zm.).

- owies zwyczajny o kategorii C1 materiału siewnego – dwie plomby dla opakowań o masie dwóch kg oraz 60 plomb dla opakowań 940 kg i 829 kg;
- pszenżyto o kategorii C1 materiału siewnego – 14 plomb dla opakowań o masie 1,215 tony;
- soja o kategorii C1 materiału siewnego – jedna plomba dla opakowania o masie 1,2 kg oraz dwa opakowania dla prób pobieranych z pola;
- groch siewny o kategorii C1 materiału siewnego – 48 plomb dla opakowań o masie 500 kg oraz dziewięć plomb dla opakowań o masie 1,2 tony;
- wyka siewna o kategorii C1 materiału siewnego – jedna plomba dla opakowania o masie jednej tony;
- jęczmień o kategorii C1 materiału siewnego – dwie plomby dla opakowań o masie dwóch kg oraz 270 plomb dla opakowań o masie 500 kg, jednej tony, 1, 04 tony;
- konopie o kategorii C1 materiału siewnego – 26 plomb dla opakowań o masie 800 kg oraz sześć plomb konopi o kategorii PBII dla opakowań o masie 760 kg i 800 kg;
- ziemniaki o klasie A materiału siewnego - 20 plomb dla opakowań 25 kg oraz opakowań zawierających 110 bulw;
- w 2020 r. - 1 635 plomb, w tym:
 - kukurydza o kategorii C1 materiału siewnego – jedna plomba dla opakowania o masie 800 g, 20 plomb dla opakowań o masie dwa kg. Wydano także 164 plomby prób pobieranych z pola;
 - groch siewny o kategorii C1 materiału siewnego – dwie plomby dla opakowań o masie 0,5 kg oraz sześć plomb dla opakowań o masie 1, 333 t;
 - jęczmień o kategorii C1 materiału siewnego – pięć plomb dla opakowań o masie dwa kg, 11 plomb dla opakowań o masie 500 kg, 445 plomb dla opakowań o masie 880 kg, 900 kg oraz 1,1 t, 62 plomby dla opakowań o masie 752 kg i 900 kg;
 - koniczyna łąkowa o kategorii C1 materiału siewnego – sześć plomb dla opakowań o masie 510 kg i 750 kg;
 - konopie o kategorii C1 materiału siewnego – dwie plomby dla opakowań o masie 600 kg;
 - owies zwyczajny o kategorii C1 materiału siewnego – 70 plomb dla opakowań o masie 750 kg, 770 kg oraz 959 kg;
 - pszenica zwyczajna o kategorii C1 materiału siewnego – 21 plomb dla opakowań o masie dwóch kg, 494 plomby dla opakowań o masie 900 kg, 980 kg i 1,1 t, pięć plomb dla opakowań o masie jednej tony, pięć plomb dla opakowań o masie 1,5 t, 120 plomb dla opakowań o masie 950 kg, 985 kg, jednej tony, 1,09 t i 1,1 t, 105 plomb dla opakowań o masie 500 kg;
 - pszenica orkisz o kategorii C1 materiału siewnego – jedna plomba dla opakowania o masie dwa kg i jedna plomba dla opakowania o masie 585 kg;
 - pszenżyto o kategorii C1 materiału siewnego – jedna plomba dla opakowania o masie dwa kg i 41 plomb dla opakowań o masie 380 kg i 1,1 t;
 - ziemniaki o klasie A materiału siewnego – 26 plomb dla opakowań o masie 25 kg i 110 bulw oraz sześć opakowań o pojemności 110 bulw;
 - dwie plomby zostały wydane w laboratorium dla: jedna plomba dla dwóch kg jęczmienia i jedna plomba dla oceny tożsamości, o której brak danych;
- w 2021 r. - 1493 plomby, w tym:

- kukurydza o kategorii C1 materiału siewnego – dwie plomby dla opakowań o masie 800 g, 32 plomby dla opakowań o masie dwóch kg, 104 plomby dla prób pobieranych z pola;
- jęczmień o kategorii C1 materiału siewnego – 14 plomb dla opakowań o masie dwa kg, 27 plomb dla opakowań o masie 860 kg oraz jednej tony, 540 plomb dla opakowań o masie 900 kg i 1,1 t;
- bobik o kategorii C1 materiału siewnego – osiem plomb dla opakowań o masie 1,15 t;
- groch siewny o kategorii C1 materiału siewnego – 65 plomb dla opakowań o masie 500 kg;
- owies zwyczajny o kategorii C1 materiału siewnego – 32 plomby dla opakowań o masie 816 kg;
- pszenica orkisz o kategorii C1 materiału siewnego – jedna plomba dla opakowania o masie dwóch kg, 40 plomb dla opakowań o masie 635 kg;
- pszenica zwyczajna o kategorii C1 materiału siewnego – cztery plomby dla opakowań o masie dwóch kg, dwie plomby dla opakowań o masie 500 kg, 25 plomb dla opakowań o masie 1 jednej tony, 32 plomby dla opakowań o masie 500 kg i 1 t, 177 plomb dla opakowań o masie jednej tony, 1,083 t, 1,15 t, 1,105 t, dwie plomby dla opakowań o masie jednej tony i 1,15 t, 248 plomb dla opakowań o masie 900 kg i 1,05 t;
- pszenżyto o kategorii C1 materiału siewnego – 36 plomb dla opakowań o masie 930 kg i 940 kg, 22 plomby dla opakowań o masie jednej tony, sześciu ton i 11 t;
- rzepak o kategorii C1 materiału siewnego – cztery plomby dla opakowań o masie 50 g. Wydano także dwie plomby dla prób polowych;
- ziemniaki o klasie A materiału siewnego – 12 plomb dla opakowań o masie 25 kg oraz ilości 110 i sześć plomb dla opakowań o pojemności 110 bulw;
- w 2022 r. - 1394 plomby, w tym:
 - kukurydza o kategorii C1 materiału siewnego – dziewięć plomb dla opakowań o masie dwóch kg, cztery plomby dla opakowań o masie 800 g, dwie plomby dla opakowań o masie 62,5 kg i 213,6 kg. Nadto wydano 114 plomb dla opakowań prób pobranych z pola;
 - groch siewny o kategorii C1 materiału siewnego – trzy plomby dla opakowań o masie 600 kg;
 - jęczmień o kategorii C1 materiału siewnego – pięć plomb dla opakowań o masie dwóch kg, 55 plomb dla opakowań o masie 900 kg, 984 kg i jednej tony, 371 plomb dla opakowań o masie 900 kg i 1,1 t;
 - koniczyna łąkowa o kategorii C1 materiału siewnego – dziewięć plomb dla opakowań o masie 900 kg;
 - pszenica zwyczajna o kategorii C1 materiału siewnego – 15 plomb dla opakowań o masie dwóch kg, cztery plomby dla opakowań o masie 600 kg, 50 plomb dla opakowań o masie jednej tony, 152 plomb dla opakowań o masie 862 kg, 984 kg, jednej tony i 1,107 t, 31 plomb dla opakowań o masie jednej tony oraz 1,072 t, 386 plomb dla opakowań o masie 980 kg i jednej tony, 25 plomb dla opakowań o masie 1,040 t;
 - pszenżyto o kategorii C1 materiału siewnego – dwie plomby dla opakowań o masie dwóch kg oraz 69 plomb dla opakowań o masie 900 kg i 924 kg;
 - rzepak o kategorii C1 materiału siewnego – sześć plomb dla opakowań o masie 50 g. Wydano także jedną plombę dla próby pobranej z pola;
 - soja - cztery plomby dla prób pobranych z pola;

- ziemniaki o klasie A materiału siewnego – 40 plomb dla opakowań o masie 25 kg, 25 plomb dla opakowań o masie 25 kg i pojemności 110 bulw pięć plomb dla opakowań o pojemności 110 bulw;
- w 2023 r. (I półrocze) - 371 plomb, w tym:
 - kukurydza o kategorii C1 materiału siewnego – pięć plomb dla opakowań o masie 800g, cztery plomby dla opakowań o masie dwa kg, jedna plomba dla opakowania o masie 1,34 t oraz jedna plomba dla opakowania o masie 1,7 t. Wydano także 28 plomb dla prób pobranych z pola;
 - rzepak o kategorii C1 materiału siewnego – dwie plomby dla opakowań o masie 50 g;
 - jęczmień o kategorii C1 materiału siewnego – siedem plomb dla opakowań o masie dwa kg, 58 plomb dla opakowań o masie 900 kg, 58 plomb dla opakowań o masie jednej tony;
 - proso o kategorii B materiału siewnego – jedna plomba dla opakowania o masie 500 g oraz 15 plomb dla opakowań o masie 500 kg;
 - bobik o kategorii C1 materiału siewnego – trzy plomby dla opakowań o masie 1,266 t;
 - łubin wąskolistny o kategorii C1 materiału siewnego – dwie plomby dla opakowań o masie 800 kg;
 - owies zwyczajny o kategorii C1 materiału siewnego – 36 plomb dla opakowań 600 kg oraz 623 kg;
 - pszenica zwyczajna o kategorii C1 materiału siewnego – 12 plomb dla opakowań o masie 500 kg, 48 plomb dla opakowań o masie jednej tony, 14 plomb dla opakowań o masie 1,05 t;
 - pszenica orkisz o kategorii C1 materiału siewnego – 27 plomb dla opakowań o masie 667 kg;
 - ziemniaki o klasie A materiału siewnego – 40 plomb dla opakowań o masie 25 kg i pojemności 110 bulw, 3 plomby dla opakowań o pojemności 110 bulw.

(akta kontroli str. 435-444)

WIORiN sprawdzał spełnianie przez opakowania wymogów określonych w rozporządzeniu w sprawie rodzaju opakowań materiału siewnego roślin rolniczych. Dokonywał tego poprzez kontrole u podmiotów posiadających upoważnienie do drukowania etykiet oraz prowadzących obrót materiałem siewnym.

W latach 2019-2023 (I półrocze) WIORiN przeprowadził 348 kontroli prawidłowości wykonywania przez upoważnione podmioty obrotu materiałem siewnym (w tym prawidłowości opakowań i informacji na etykietach). Analiza pięciu spraw³⁹ (tj. 1,43% ze wszystkich ww. kontroli) wykazała, że w trakcie kontroli w sposób prawidłowy (w formie oględzin i udokumentowania protokołami) sprawdzane było m.in. spełnianie przez opakowania wymogów określonych w rozporządzeniu w sprawie rodzaju opakowań materiału siewnego roślin rolniczych oraz poprawność rejestrowania przychodów i rozchodów oraz wypełniania etykiet. Umieszczone na etykietach informacje były prawidłowe i spełniały wymogi art. 96 ust. 3-5 ustawy o nasiennictwie.

Jak wyjaśnił Wojewódzki Inspektor: *Na terenie podległym Świętokrzyskiemu Wojewódzkiemu Inspektorowi, w latach 2019-2021 upoważnienie do wypełniania etykiet urzędowych posiadał jeden podmiot⁴⁰Od 2021 r. do I połowy 2023 r. upoważnienie do wypełniania etykiet urzędowych uzyskały kolejne cztery*

³⁹ Doboru dokonano wedle osądu kontrolera, po jednej sprawie z każdego roku podlegającego kontroli.

⁴⁰ Centrala Nasienna Sp. z o. o.

podmioty⁴¹(...) W ramach obowiązków kontrolnych WIORiN, każdy podmiot prowadzący wytwarzanie materiału siewnego oraz posiadający upoważnienie do wydawania bądź wypełniania urzędowych etykiet objęty był coroczną kontrolą wynikającą z rocznych planów pracy Inspektoratu.

W latach 2019-2023 (I półrocze) WIORiN udzielił osiem upoważnień w trybie art. 98 ust. 2 ustawy o nasiennictwie. W tym samym czasie Inspektorat przeprowadził 20 kontroli prawidłowości wykonywania przez upoważnione podmioty czynności z zakresu etykietowania i plombowania materiału siewnego. Analiza próby pięciu spraw⁴²(tj. 25% ze wszystkich ww. kontroli) wykazała, że Inspektorat kontrolując poprawność rejestrowania przychodów i rozchodów etykiet oraz sposobu etykietowania i plombowania opakowań i spełniania przez opakowania wymogów określonych w rozporządzeniu w sprawie rodzaju opakowań materiału siewnego roślin rolniczych, we właściwy sposób sprawował nadzór nad tymi zagadnieniami.

W dwóch przypadkach kontrolerzy WIORiN stwierdzili, iż przedsiębiorca w 2021 r. zniszczył niezgodnie z prawem 13 oraz 19 etykiet, za co nałożone zostały na niego mandaty karne podstawie art. 126 ust. 1 pkt 8 ustawy o nasiennictwie. W okresie objętym kontrolą WIORiN nie stosował innych form nadzoru, o którym mowa w art. 98 ust. 8 ustawy o nasiennictwie.

W okresie objętym kontrolą WIORiN (w tym w latach 2019-2020 także ówczesne Laboratorium Wojewódzkie⁴³) wraz z Oddziałami terenowymi, dokonał zniszczenia 20 077 etykiet urzędowych. W poszczególnych latach wynosiło to: w 2019 r. - 10 928 etykiet (niewykorzystanych, uszkodzonych podczas drukowania lub pochodzących z przeetykietowanych partii nasion), w 2020 r. - 5 821 etykiet, w 2021 r. - 1 352 etykiet, w 2022 r. - 1 828 etykiet i w 2023 r. (I półrocze) - 148 etykiet.

Jednocześnie WIORiN dokonał zniszczenia 2 004 tzw. etykieto-paszportów⁴⁴ urzędowych, w tym 1 828 w 2022 r. i 176 w 2023 r. (I półrocze).

Jak wyjaśnił Wojewódzki Inspektor w latach 2019-2023 (I półrocze) nie wystąpiły przypadki określone w art. 98 ust. 11 ustawy o nasiennictwie skutkujące wykreśleniem podmiotów z Ewidencji na podstawie art. 90 ust. 2 tejże ustawy.

(akta kontroli str. 444-535)

8. W ramach sprawowanego nadzoru WIORiN egzekwował obowiązek składania przez akredytowanych próbobiorców, akredytowanych kwalifikatorów dokumentów w trybie art. 81 ust. 10 ustawy o nasiennictwie.

Analiza trzech spraw (różnych podmiotów) dot. przeprowadzenia oceny polowej, oceny materiału siewnego i oceny laboratoryjnej⁴⁵, wykazała prawidłowość działań badanych podmiotów w zakresie przekazywania do WIORiN dokumentacji określonej w art. 81 ust. 10 ustawy o nasiennictwie. Były one kompletne i zawierały m.in. dane dot.: gatunku, odmiany, wskazanie stopnia materiału siewnego, którym była obsiana plantacja, nr partii materiału siewnego, masy partii, liczby opakowań, świadectwo (oceny polowej, oceny cech materiału siewnego oraz oceny laboratoryjnej) i jej datę, datę pobrania próby oraz datę wpływu próby, wynik oceny dla określonej powierzchni i wielkość szacunkowego zbioru. Dokumenty były zgodne z wzorami określonymi w załącznikach nr 1 i 3 do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia

⁴¹ AGRO-SAND Sp. z o. o., AGRANA Przedsiębiorstwo Wdrożeń i Usług, Gospodarstwo Nasienne R. M., Gospodarstwo Rolne P. A.

⁴² Doboru dokonano wedle osądu kontrolera, po jednej sprawie z każdego roku podlegającego kontroli.

⁴³ W latach 2019-2020 w strukturach WIORiN pozostawało Laboratorium Wojewódzkie, zaś od 2021 r. jest ono Laboratorium Centralnym – Oddziałem w Kielcach pozostającym w strukturach GIORiN.

⁴⁴ Etykiety z nadrukowanymi danymi tworzącymi paszport rośliny lub produktu roślinnego (ang. plant passport).

⁴⁵ Doboru dokonano wedle osądu kontrolera, po jednej ocenie z różnych lat objętych kontrolą.

9 kwietnia 2021 r. w sprawie wzorów świadectw i informacji dotyczących oceny materiału siewnego⁴⁶ przekazane zostały w terminie.

Sprawozdania dotyczące nadzoru nad produkcją i obrotem materiałem siewnym roślin rolniczych były przekazywane przez Oddziały terenowe do centrali WIORiN z drogą elektroniczną⁴⁷. W ten sam sposób WIORiN przekazywał zbiorcze zagregowane dane do GIORiN. Były to arkusze sprawozdań, których zawartość treściową oraz termin przekazania określał corocznie GIORiN pismami przesyłanymi do wszystkich WIORiN.

W latach objętych kontrolą, powierzchnia plantacji nasiennych poszczególnych gatunków roślin rolniczych objętych oceną polową⁴⁸ oraz liczba przeprowadzonych ocen polowych przez WIORiN, a także powierzchnia ww. plantacji zakwalifikowanych i zdyskwalifikowanych wynosiła:

- w 2019 r. – powierzchnia plantacji 2 781,17 ha, liczba ocen polowych 824 (jedna ocena średnio na 3,37 ha), powierzchnia plantacji zakwalifikowanych 2 705,9 ha (97,29%), powierzchnia plantacji zdyskwalifikowanych 75,4 ha;
- w 2020 r. - powierzchnia plantacji 3 087,9 ha, liczba ocen polowych 937 (jedna ocena średnio na 3,29 ha), powierzchnia plantacji zakwalifikowanych 2 971,6 ha (96,23%), powierzchnia plantacji zdyskwalifikowanych 116,2 ha;
- w 2021 r. - powierzchnia plantacji 3 114,6 ha, liczba ocen polowych 781 (jedna ocena średnio na 3,98 ha), powierzchnia plantacji zakwalifikowanych 2 983,9 ha (95,83%), powierzchnia plantacji zdyskwalifikowanych 130,7 ha;
- w 2022 r. - powierzchnia plantacji 2 961,36 ha, liczba ocen polowych 835 (jedna ocena średnio na 3,54 ha), powierzchnia plantacji zakwalifikowanych 2 803,8 ha (94,67%), powierzchnia plantacji zdyskwalifikowanych 157,4 ha;
- w 2023 r (I półrocze) - powierzchnia plantacji 294,31 ha, liczba ocen polowych 99 (jedna ocena średnio na 2,97 ha), powierzchnia plantacji zakwalifikowanych 193,6 ha (65,78%), powierzchnia plantacji zdyskwalifikowanych 100,7 ha;

Liczba dokonanych pierwotnych ocen laboratoryjnych w celu uznania materiału za będący w kategorii elitarny lub kwalifikowany, oraz wyniki tych ocen w latach objętych kontrolą wynosiły:

- w 2019 r. – dla roślin zbożowych 470 ocen, z tego 458 zakwalifikowano (97,44%), zaś 12 zdyskwalifikowano; dla roślin pastewnych – 15 ocen, z tego 12 zakwalifikowano (80%), a 3 zdyskwalifikowano; dla roślin oleistych i włókniстых – sześć ocen, z tego trzy zakwalifikowano (50%), a trzy zdyskwalifikowano;
- w 2020 r. – dla roślin zbożowych 473 ocen, z tego 429 zakwalifikowano (90,69%), zaś 44 zdyskwalifikowano; dla roślin pastewnych – 16 ocen, z tego 15 zakwalifikowano (93,75%), a jedną zdyskwalifikowano; dla roślin oleistych i włókniстых – pięć ocen, z tego cztery zakwalifikowano (80%), a jedną zdyskwalifikowano.

Ocena weryfikacyjna sadzeniaków ziemniaka w 2019 r. została przeprowadzona na jednej plantacji (1,55 ha), która została zakwalifikowana. W 2020 r. taka ocena została przeprowadzona na dwóch plantacjach (o łącznej powierzchni 4,22 ha) i obie zostały zakwalifikowane.

(akta kontroli str. 536-625, 1144-1146)

9. W ramach swojej działalności WIORiN przeprowadził w latach 2019-2023 (I półrocze) 368 kontroli, w tym 348 kontroli materiału siewnego roślin rolniczych na podstawie art. 121 ust. 1 oraz 20 kontroli na podstawie art. 98 ust. 8 ustawy

⁴⁶ Dz. U. poz. 757

⁴⁷ MS Excel (forma edytowalna) na adres: wn@piorin.gov.pl

⁴⁸ Rośliny zbożowe, rośliny pastewne, buraki, rośliny oleiste i włókniстые, ziemniaki.

o nasiennictwie (opisanych w pkt. 7 niniejszego wystąpienia). W przypadku kontroli przeprowadzonych na podstawie art. 121 ust. 1 ww. ustawy, w poszczególnych latach wyniosło to: w 2019 r. – 60 kontroli, w 2020 r. – 55 kontrole, w 2021 r. – 70 kontroli, w 2022 r. – 93 kontroli oraz w 2023 r. (I połowa) – 70 kontrole.

Zakres ww. kontroli obejmował m.in.: kontrolę materiału siewnego w obrocie roślin rolniczych, wpisanie odmian do rejestru, udokumentowanie, wystawianie dokumentów sprzedaży i pobieranie prób, kontrolę przygotowania materiału siewnego zbóż jarych do obrotu handlowego, pobieranie prób pod kątem obecności nasion modyfikowanych genetycznie, kontrolę upraw GMO, kontrolę wpisania odmian do rejestru, udokumentowanie, oznakowanie opakowań, przechowywanie i prawidłowość wystawianych dokumentów sprzedaży, kontrolę obrotu w związku z podejrzeniem wprowadzania do obrotu materiału siewnego bez wpisu do ewidencji przedsiębiorców, kontrolę sposobu postępowania z materiałem siewnym roślin rolniczych, który uzyskał wynik negatywny oceny laboratoryjnej.

Przedmiotem kontroli był m.in.: obrót materiałem siewnym roślin rolniczych, wpisanie odmian do rejestrów, oznakowanie opakowań, udokumentowanie i przechowywanie, czyszczenie, suszenie i pakowanie, tworzenie partii i sposób postępowania z odpadami oraz pobieranie prób do badań laboratoryjnych.

W wyniku przeprowadzonych 368 kontroli stwierdzono 24 nieprawidłowości (w tym 17 u podmiotów wpisanych do Ewidencji), które skutkowały wydaniem zaleceń pokontrolnych. W 2019 r. stwierdzono dziewięć nieprawidłowości. Dotyczyły one m.in. błędów w dokumentacji sprzedaży, oferowania do sprzedaży bulw ziemniaka jako materiału siewnego (sadzeniaki ziemniaka), nie spełniania wymogów materiału siewnego, braku wymaganego oznakowania (paszportów dla materiału siewnego), obrotu materiałem siewnym roślin rolniczych bez wpisu do ewidencji przedsiębiorców.

W 2020 r. cztery nieprawidłowości. Dotyczyły m.in. wystosowanie nieprawidłowego ogłoszenia dot. sprzedaży ziarna jako materiał siewny, sprzedaży facelii jako rośliny miododajnej zamiast materiału na poplon.

W 2021 r. pięć nieprawidłowości m. in. dot. braku etykiet, które winny być zniszczone urzędowo. Kontrolowanemu wystawione zostały dwa mandaty (o czym powyżej - w pkt 7 niniejszego wystąpienia).

W 2022 r. pięć nieprawidłowości dot.m.in. obecności materiału siewnego nie spełniającego wymagań jakościowych w zakresie zdolności kiełkowania (facelia błękitna) - WIORiN wydał zakaz obrotu tym materiałem na podstawie art. 121 ust. 4 pkt 2 ustawy o nasiennictwie, sprzedaży materiału siewnego (mak) bez etykiet - kontrolowany został ukarany mandatem na podstawie art. 126 ust. 1 pkt 6 ustawy o nasiennictwie, nieprawidłowości dotyczących zdolności kiełkowania jęczmienia odmiany Vermont.

W 2023 r. (I półrocze) stwierdzono jedną nieprawidłowość dot. stosowanie nazw odmian niezgodnie z wpisem w krajowym albo odpowiednich rejestrach państw członkowskich lub wspólnotowych katalogach.

WIORiN nie opracował własnych wytycznych dot. kontroli materiału siewnego roślin rolniczych. Stosował natomiast wytyczne, które we wszystkich latach objętych kontrolą⁴⁹ GIORiN przekazywał do stosowania. Określały one m.in. sposób realizacji kontroli materiału siewnego ziemniaka w obrocie oraz sposób kontroli kompleksowych materiału siewnego.

Wytyczne dot. materiału siewnego ziemniaka wskazywały na konieczność weryfikacji spełnienia wymagań formalnych, w szczególności dokumentów związanych z obrotem, plombowaniem, etykietowaniem-paszportowaniem oraz

⁴⁹ W dniu 27 grudnia 2018 r., w dniu 31 grudnia 2019 r., w dniu 30 grudnia 2020 r., w dniu 31 grudnia 2021 r. i w dniu 30 grudnia 2022 r.

przeprowadzeniem kontrolnej oceny cech zewnętrznych sadzeń ziemniaków, a także określały wielkość partii sadzeń ziemniaka, które należało objąć kontrolną oceną weryfikacyjną⁵⁰. Wskazywały przy tym na rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 20 listopada 2020 r w sprawie metod pobierania i okresu przechowywania prób materiału siewnego, oceny tego materiału, wzoru protokołu pobierania prób materiału siewnego oraz sporządzania dokumentacji dotyczącej oceny tego materiału⁵¹. Określały także sposób i termin ⁵²przesłania do Biura Nasiennictwa GIORiN zagregowanych danych w tym zakresie.

W odniesieniu do kompleksowych kontroli materiału siewnego ww. wytyczne wskazywały na rodzaj podmiotów, które winny być objęte kontrolą⁵³ oraz m.in. na konieczność zwrócenia uwagi na dokumentację dot. wielkości produkcji, wielkości zakupu materiału siewnego, przerobu, tworzenia partii, sprzedaży, przepakowania i przeetykietowania, dokumentowania oraz postępowania z materiałem siewnym, a także na przestrzeganie obowiązku wykonywania oceny okresowej oraz aktualność informacji zamieszczonej na etykiecie.

W celu zabezpieczenia prawidłowego nadzoru nad produkcją i obrotem materiałem siewnym latach 2019-2023 (I półrocze) WIORiN współpracował z innymi instytucjami, podmiotami i organami. Była to m.in. współpraca z:

- COBRU⁵⁴- w zakresie pobierania prób do oceny tożsamości i czystości odmianowej;
- ARiMR – porozumienie w sprawie wymiany danych i informacji;
- innymi WIORiN⁵⁵ - porozumienia dot. oceny weryfikacyjnej sadzeń pod kątem wirusów.

Analiza pięciu kontroli⁵⁶ przeprowadzonych w latach 2019-2023 (I półrocze) przez Inspektorat w trybie art. 121 ust. 1 ustawy o nasiennictwie (tj. 1,43% z 348 przeprowadzonych kontroli) wykazała, że w dwóch przypadkach wydana została decyzja Wojewódzkiego Inspektora o zakazie obrotu materiałem siewnym roślin rolniczych (100% przypadków zakazu wydanych ww. latach). Kontrole polegały na losowym sprawdzeniu wymagań co do jakości oraz spełniania innych wymagań w zakresie wytwarzania, oceny i przechowywania materiału siewnego, a także obrotu tym materiałem. Przeprowadzali je pracownicy WIORiN posiadający stosowne upoważnienia do kontroli wydane przez Wojewódzkiego Inspektora. Pobieranie prób urzędowych i ocena materiału siewnego, w ramach tych kontroli nie podlegały opłacie. Decyzje wydane w trybie art. 121 ust 4 pkt 2 ustawy o nasiennictwie przez Wojewódzkiego Inspektora, wprowadzały zakaz obrotu materiałem siewnym z powodu niespełniania wymagań jakościowych przez badany materiał i podlegały natychmiastowemu wykonaniu.

Jak wyjaśnił Wojewódzki Inspektor upoważnienia dla kwalifikatorów i próbobiorców wydawane były imiennie w formie pisemnej: *W celu wystawienia upoważnień dla urzędowych kwalifikatorów i próbobiorców, Dział Nadzoru Nasiennego po uzgodnieniu z Świętokrzyskim Wojewódzkim Inspektorem, zgłaszał pracowników WIORiN na szkolenia. Po ukończonych szkoleniach przekazywane były do WIORiN Kielce zaświadczenia o ich odbyciu oraz zdaniu egzaminu w wyniku pozytywnym.*

⁵⁰ Corocznie 160 partii.

⁵¹ Dz. U. poz. 1795 ze zm.

⁵² Do dnia 10 czerwca.

⁵³ M.in. przedsiębiorcy zajmujący się obrotem materiałem siewnym, w tym wytwarzający ten materiał, rolnicy wytwarzający i prowadzący obrót materiałem siewnym wytworzonym we własnym gospodarstwie, dostawcy prowadzący obrót.

⁵⁴ Centralny Ośrodek Badania Roślin Uprawnych

⁵⁵ WIORiN w Opolu, WIORiN w Krakowie.

⁵⁶ Wybranych losowo wedle osądu kontrolera

W przypadku szkoleń dla kwalifikatorów zaświadczenia wystawiane były osobno na poszczególne grupy roślin np. zbożowe, pastewne.

W przypadku szkoleń dla próbobiorców podział był na: pobieranie prób materiału siewnego z wyłączeniem sadzeniaków ziemniaka i do dokonywania oceny cech zewnętrznych oraz pobierania prób sadzeniaka ziemniaka. W treści upoważnień kwalifikatorów wskazywany był zakres dotyczący grup roślin, natomiast upoważnień próbobiorców wskazywane były rodzaje materiału siewnego.

W przypadku udzielania akredytacji do dokonywania oceny polowej lub pobierania prób przedsiębiorca sam zgłaszał osoby (swoich pracowników) na szkolenie. Następnie składał wniosek wraz z wymaganymi dokumentami do WIORiN: dokument potwierdzającym posiadanie odpowiednich kwalifikacji zawodowych (oświadczenie wnioskodawcy na wniosku), kopię zaświadczenia, o którym mowa w art. 75 ust. 1 pkt.3. oraz kopię dowodu uiszczenia opłaty z udzielenie akredytacji na podstawie wystawionego rachunku przez WIORiN. Udzielenie akredytacji następowało w drodze postępowania administracyjnego, w drodze decyzji. Nie otrzymaliśmy wzorów upoważnień z GIORiN. Stosował własne wzory. Zakres udzielanych upoważnień był zgodny z zakresem szkoleń w tym zakresie.

W okresie objętym kontrolą Inspektorat otrzymał od innych Wojewódzkich Inspektoratów 11 informacji o niespełnieniu przez kontrolowany materiał siewny roślin rolniczych pochodzący od podmiotów z woj. świętokrzyskiego minimalnych wymagań jakościowych (zbyt niska zdolność kiełkowania). Jak wyjaśnił Wojewódzki Inspektor: Działania podejmowane przez WIORiN po otrzymaniu informacji miały na celu ustalenie ilości materiału siewnego danej partii w obrocie (pozostała ilość u producenta, ewentualne zwroty od przedsiębiorców) oraz ustalenie przyczyn, które wpłynęły na pogorszenie jakości materiału siewnego dopuszczonego do obrotu, ponieważ w trakcie obrotu materiałem siewnym pojawia się wiele czynników mogących negatywnie wpływać na jego jakość nie z winy producenta. Do takich czynników można zaliczyć między innymi złe warunki przechowywania lub transportu podczas którego materiał siewny jest narażony na większą wilgotność a co za tym idzie rozwój chorób i utratę zdolności kiełkowania. WIORiN o stwierdzonych przypadkach utraty minimalnych wymagań jakościowych materiału siewnego nie informuje GIORiN. Zaistniałe sytuacje utraty zdolności kiełkowania nie są nadzwyczajną sytuacją oraz stanowią znikomy procent względem ilości produkowanego materiału siewnego. Przeprowadzone kontrole, o których mowa wyżej dotyczą wyłącznie materiału siewnego, który na dzień wydania świadectwa oceny laboratoryjnej spełnia wymagania jakościowe przez co jest dopuszczony do obrotu. W latach 2019 - I połowa 2023 r. Świętokrzyski Wojewódzki Inspektor jeden raz informował Łódzkiego Wojewódzkiego Inspektora o stwierdzeniu na podległym sobie terenie partii wytworzonej w województwie łódzkim co do którego podczas badań kontrolnych stwierdzono niespełnienie wymagań jakościowych. Informacja zawierała dane partii oraz informację uzyskaną podczas kontroli od podmiotu prowadzącego obrót o dokonaniu zwrotu wadliwego materiału do producenta.

(akta kontroli str. 626-971, 1124-1143)

10. W latach 2019-2023 (I półrocze) WIORiN organizował szkolenia doskonalące, o których mowa w art. 79 ust. 3 ustawy o nasiennictwie dla urzędowych i akredytowanych próbobiorców oraz urzędowych i akredytowanych kwalifikatorów działających na terenie województwa świętokrzyskiego. Ilość szkoleń i ich uczestników w poszczególnych latach wynosiła:

- w 2019 r. – trzy szkolenia, w których uczestniczyło łącznie 25 urzędowych i akredytowanych próbobiorców oraz urzędowych i akredytowanych kwalifikatorów. WIORiN nie wydał zaświadczeń o ich ukończeniu. Jedno szkolenie doskonalące dla dwóch urzędowych kwalifikatorów działających na terenie województwa

świętokrzyskiego, w 2019 r. przeprowadził WIORiN w Krakowie, który także nie wydał zaświadczeń o jego ukończeniu. Dwa szkolenia dla jednego analityka nasiennego w 2019 r. przeprowadził Instytut Hodowli i Aklimatyzacji Roślin-Państwowy Instytut Badawczy (dalej: IHAR-PIB), który wydał uczestnikowi dwa zaświadczenia o ukończeniu tych szkoleń;

- w 2020 r. – WIORiN nie prowadził ww. szkoleń. Nie były także prowadzone takie szkolenia przez inne podmioty;

- w 2021 r. – WIORiN nie prowadził ww. szkoleń, natomiast dwa takie szkolenia dla siedmiu akredytowanych kwalifikatorów działających na terenie województwa świętokrzyskiego w 2021 r. przeprowadził WIORiN w Krakowie, który nie wydał zaświadczeń o ich ukończeniu. Jedno szkolenie doskonalące dla dwóch akredytowanych próbobiórców w 2021 r. przeprowadziła Polska Izba Nasienna (dalej: PIN), która nie wydała zaświadczeń o jego ukończeniu;

- w 2022 r. – dwa szkolenia, w których uczestniczyło łącznie 21 urzędowych próbobiórców oraz urzędowych kwalifikatorów. WIORiN nie wydał zaświadczeń o ich ukończeniu. Trzy szkolenia dla 15 urzędowych i akredytowanych kwalifikatorów działających na terenie województwa świętokrzyskiego przeprowadził w 2022 r. WIORiN w Krakowie, który nie wydał zaświadczeń o ich ukończeniu. Jedno szkolenie dla jednego akredytowanego próbobiórce przeprowadził w tym roku także PIN, który również nie wydał zaświadczenia o jego ukończeniu;

- w 2023 r. (I półrocze) – trzy szkolenia, w których uczestniczyło łącznie 26 urzędowych próbobiórców oraz urzędowych i akredytowanych kwalifikatorów. WIORiN nie wydał zaświadczeń o ich ukończeniu. Trzy szkolenia doskonalące dla pięciu urzędowych i akredytowanych kwalifikatorów działających na terenie województwa świętokrzyskiego przeprowadził w tym roku WIORiN w Krakowie, który także nie wydał zaświadczenia o ich ukończeniu.

Wojewódzki Inspektor wyjaśnił, że: *WIORiN nie wydawał zaświadczeń o ukończeniu szkoleń doskonalących, gdyż nie był do tego zobowiązany przepisami prawa. Ilość osób uczestniczących w ww. szkoleniach została potwierdzona listami obecności.*

Szkolenia podstawowe określone w art. 75 ust 1 pkt 3 ustawy o nasiennictwie w latach objętych kontrolą nie były przez WIORiN przeprowadzane. Urzędowi i akredytowani próbobiórcy oraz urzędowi i akredytowani kwalifikatorzy działający na terenie województwa świętokrzyskiego uczestniczyli w szkoleniach podstawowych prowadzonych przez inne podmioty. Były to inne WIORiN⁵⁷ oraz IHAR-PIB i PIN oraz Referencyjne Laboratorium Nasienne w Poznaniu (dalej: RLN). Ilość szkoleń i ich uczestników w poszczególnych latach wynosiła:

- w 2019 r. – trzy szkolenia⁵⁸, w których uczestniczyło dziesięciu urzędowych i akredytowanych próbobiórców oraz urzędowych kwalifikatorów. Wydane zostało 13 zaświadczeń o ich ukończeniu. W przypadku szkolenia przeprowadzonego przez WIORiN w Krakowie wydano większą liczbę zaświadczeń (osiem) niż uczestników szkolenia (pięć), gdyż niektórzy uczestnicy uczestniczyli w więcej niż jednym typie zajęć.

- w 2020 r. – jedno szkolenie⁵⁹ w którym uczestniczyło siedmiu urzędowych i akredytowanych kwalifikatorów, którym wydane zostały zaświadczenia o ukończeniu szkolenia.

⁵⁷ WIORiN w Krakowie oraz WIORiN w Łodzi

⁵⁸ Przeprowadzone przez PIN, WIORiN w Krakowie i przez IHAR-PIB.

⁵⁹ Przeprowadzone przez WIORiN w Krakowie.

- w 2021 r. – trzy szkolenia⁶⁰, w których uczestniczyło dziewięciu urzędowych próbobiorców oraz urzędowych i akredytowanych kwalifikatorów. Wydanych zostało dziesięć zaświadczeń. W przypadku jednego szkolenia przeprowadzonego przez WIORIN w Krakowie, jednemu uczestnikowi wydano dwa zaświadczenia ze względu na uczestnictwo w dwóch typach zajęć.

- w 2022 r. – dwa szkolenia⁶¹, w których uczestniczyli trzej akredytowani próbobiorcy oraz trzej akredytowani kwalifikatorzy. Wydanych zostało osiem zaświadczeń. W przypadku jednego szkolenia przeprowadzonego przez WIORIN w Krakowie, dwóm uczestnikom wydano po dwa zaświadczenia ze względu na ich uczestnictwo w dwóch typach zajęć;

- w 2023 r. (I półrocze) – cztery szkolenia⁶², w których uczestniczyło dziewięciu urzędowych i akredytowanych kwalifikatorów, jeden urzędowy próbobiorca ISTA i dwóch próbobiorców akredytowanych, którym wydano łącznie 12 zaświadczeń o ich ukończeniu.

Jak wyjaśnił Wojewódzki Inspektor: *w 2020 r. z uwagi na sytuację epidemiczną spowodowaną wirusem SARS-CoV-2, zgodnie z art. 130a ustawy o nasiennictwie, nie były przeprowadzane przez WIORiN szkolenia doskonalące.*

Analiza pięciu szkoleń przeprowadzonych w okresie objętym kontrolą⁶³ wykazała, że program szkoleń podstawowych oraz doskonalących, zarówno pod względem tematyki jak i czasu trwania, został określony zgodnie z zapisami załączników 1-5 do rozporządzeń Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 maja 2014 r.⁶⁴ oraz z dnia 25 stycznia 2019 r.⁶⁵ w sprawie szkoleń z zakresu oceny materiału siewnego, wymagań do wykonywania tej oceny oraz nadzoru i kontroli pracy podmiotów dokonujących tej oceny.

Ww. ośrodki, w których przeprowadzane były szkolenia podstawowe i doskonalące były uprawnione do ich organizowania na podstawie z art. 80 ust. 1 ustawy o nasiennictwie⁶⁶ lub obwieszczenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 30 kwietnia 2021 r. w sprawie Ośrodka Szkoleniowego upoważnionego do prowadzenia szkoleń w zakresie oceny polowej materiału siewnego, oceny cech zewnętrznych, pobierania prób materiału siewnego oraz oceny laboratoryjnej materiału siewnego⁶⁷

(akta kontroli str. 972-1019)

11. Na próbie pięciu losowo wybranych spraw ustalono, że:

1. W 2019 r. na wniosek Gospodarstwa Rolnego we Włostowie wystawiono fakturę za wydawanie etykiet na kwotę 582,2 zł⁶⁸. Faktura została opłacona 6 września 2019 r.

2. W 2020 r. na wniosek Przedsiębiorstwo wystawiono fakturę za ocenę laboratoryjną na kwotę 582,75 zł⁶⁹. Faktura została zapłacona 23 września 2020 r.

⁶⁰ Przeprowadzone przez WIORIN w Krakowie oraz WIORiN w Łodzi.

⁶¹ Przeprowadzone przez PIN i WIORiN w Krakowie

⁶² Przeprowadzone przez IHAR-PIB, WIORiN w Krakowie oraz PIN oraz RLN w Poznaniu.

⁶³ Dobranych wedle osądu kontrolera, po jednym z każdego roku objętego kontrolą, jedno szkolenie podstawowe i cztery doskonalące.

⁶⁴ Dz. U. poz. 697

⁶⁵ Dz. U. poz. 359, ze zm.

⁶⁶ Tj. WIORIN w Kielcach, Krakowie i w Łodzi, RLN w Poznaniu oraz Stacje Doświadczalne Oceny Odmian w Słupi i w Węgrcach.

⁶⁷ M. P. poz. 422. Ośrodki IHAR-PIB oraz PIN.

⁶⁸ Kwota 582,20 zł dotyczy całej faktury, natomiast za wydanie etykiet 511,70 zł.

⁶⁹ Kwota 582,75 zł dotyczy całej faktury, natomiast za ocenę laboratoryjną 80,0 zł.

3. W 2021 r. na wniosek Gospodarstwa wystawiono fakturę za pobieranie urzędowych prób, na kwotę 96,62 zł⁷⁰. Faktura została zapłacona 12 stycznia 2022 r.

4. W 2022 r. na wniosek Przedsiębiorstwa wystawiono fakturę za wydanie plomb urzędowych, na kwotę 74,09 zł⁷¹. Faktura została zapłacona 9 września 2022 r.

5. W 2023 r. na wniosek Centrali Nasiennej w Kielcach wystawiono fakturę za udzielenie akredytacji do dokonywania oceny polowej materiału siewnego, na kwotę 100 zł. Faktura została zapłacona 22 czerwca 2023 r.

Nie stwierdzono przypadków pobierania opłat wbrew przepisom ustawy o nasiennictwie oraz rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 4 grudnia 2017 r. w sprawie opłat związanych z oceną materiału siewnego⁷².

(akta kontroli str. 1761)

Wojewódzki Inspektor wyjaśnił w powyższej sprawie: *Wojewódzki Inspektor pobierał opłaty zgodnie z przepisami art. 115 ustawy o nasiennictwie oraz rozporządzenia w sprawie opłat związanych z oceną materiału siewnego. W okresie objętym kontrolą nie było przypadków nieuiszczenia opłat, w związku z tym nie stosował art. 117 tej ustawy. Terminowość oraz wysokość opłat była egzekwowana poprzez Dział Finansowy.*

Opłaty z art. 115 ustawy o nasiennictwie stanowią dochód budżetu państwa i są one ustalone w ww. rozporządzeniu. Opłaty te są ustalone z uwzględnieniem kosztów poniesionych na dojazd do plantacji nasiennej lub miejsca pobrania próby, czasu potrzebnego na dokonanie oceny lub pobrania próby, zużycia materiałów i odczynników stosowanych przy dokonywaniu oceny lub pobierania próby, kosztów przygotowania i przeprowadzenia egzaminu, kosztów prowadzenia nadzoru nad podmiotami akredytowanymi, a także gatunku oraz grupy roślin i rodzaju dokonywanej oceny.

(akta kontroli str. 1762)

Łączna kwota zrealizowanych dochodów budżetowych z tytułu opłat związanych z oceną materiału siewnego roślin rolniczych wynosiła:

- w 2019 r. za pobieranie prób do oceny laboratoryjnej i oceny tożsamości: plan 4,5 tys. zł, wykonanie 4,1 tys. zł, tj. 92% realizacji; za ocenę laboratoryjną prób materiału siewnego: plan 50,0 tys. zł, wykonanie 47 tys. zł, tj. 94% realizacji; drukowanie etykiet i sprzedaż etykiet: plan 180,0 tys. zł, wykonanie 170,4 tys. zł, tj. 95% realizacji; wydawanie plomb urzędowych: plan 0,4 tys. zł, wykonanie 0,4 tys. zł, tj. 100% realizacji;

- w 2020 r. odpowiednio: 4,5 tys. zł, 3,7 tys. zł, 72%; 50,0 tys. zł, 48,5 tys. zł, tj. 97%; 180,0 tys. zł, 226 tys. zł, 126%; 0,4 tys. zł, 0,5 tys. zł, 125%;

- w 2021 r. odpowiednio: 4,0 tys. zł, 3,9 tys. zł, 98%; 0 tys. zł; 46,0 tys. zł, 207,0 tys. zł, 450%; 0,5 tys. zł, 0,5 tys. zł, 100%;

w 2022 r. odpowiednio: 3,8 tys. zł, 3,8 tys. zł, 100%; 0 tys. zł; 17 tys. zł, 12 tys. zł, 71%; 0,5 tys. zł, 0,47 tys. zł, 94%;

- w 2023 r. (do 30 czerwca) odpowiednio: 3,8 tys. zł, 2,2 tys. zł, 58%, 0 tys. zł; 17,0 tys. zł, 15,0 tys. zł, 89%; 0,5 tys. zł, 0,12 tys. zł, 24%, ponadto udzielanie akredytacji do dokonywania oceny polowej materiału siewnego: 0,15 tys. zł, 0,4 tys. zł, 267%.

(akta kontroli str. 1763)

W związku ze sprawowanym nadzorem nad produkcją i obrotem materiałem siewnym roślin rolniczych, w okresie objętym kontrolą WIORiN wydał jedną decyzję w sprawie

⁷⁰ Kwota 96,62 zł dotyczy całej faktury, natomiast za pobieranie urzędowych prób 56 zł.

⁷¹ Kwota 74,09 zł dotyczyła całej faktury, natomiast za wydanie plomb urzędowych 12,09 zł.

⁷² Dz. U. z 2023 r. poz. 1231.

opłaty sankcyjnej. Decyzja z 5 sierpnia 2019 r., znak WNN.7114.9.2019 dotyczyła stwierdzonego podczas kontroli prowadzenia obrotu materiałem siewnym bez wymaganego zezwolenia. Wysokość opłaty sankcyjnej wyniosła 2 270,00 zł i została ona uiszczona przez zobowiązanego 19 sierpnia 2019 r.

(akta kontroli str.1764-1766)

Łączna kwota wydatków dotyczących zadań realizowanych w ramach sprawowanego nadzoru nad produkcją i obrotem materiałem siewnym roślin rolniczych w latach 2019-2023 (30 czerwca), realizowana w ramach zadania (21.1.W. Rozwój produkcji roślinnej i ochrona roślin uprawnych)/podzadanie (21.1.3.W Ochrona roślin i nasiennictwo), Działanie 21.1.3.2.W Nadzór nad wytwarzaniem, oceną, obrotem i stosowaniem materiału siewnego, wynosiła:

- w 2019 r. plan wynosił 1 683,2 tys. zł, wykonanie 1 683,1 tys. zł, tj. 99,99%; mierniki: a) stosunek liczby partii materiału siewnego wycofanego z obrotu, niespełniającego wymagań do liczby partii materiału siewnego poddanego kontroli (w %, w szt./szt.) plan wynosił 6,82%, 15/220, wykonanie 1,76%, 4/228, tj. 25,73%; b) stosunek liczby kontroli i badań laboratoryjnych do liczby podmiotów podlegających kontroli (w szt./szt.) plan wynosił 6377/510, wykonanie 6133/510, tj. 96,17%; c) stosunek liczby stwierdzonych nieprawidłowości do liczby przeprowadzonych badań i kontroli (w szt./szt.) plan wynosił 139/6377, wykonanie 108/6133, tj. 80,79%;

- w 2020 r. plan wynosił 1 734,4 tys. zł, wykonanie 1 732,8 tys. zł, tj. 99,91%; mierniki odpowiednio: a) plan 6,67%, 15/225, wykonanie 4/155, tj. 2,58%, ogółem 38,71%; b) plan 6474/510, wykonanie 6748/510, tj. 104,23%, c) plan 160/6474, wykonanie 133/6748, tj. 79,75%;

- w 2021 r. plan wynosił 1 482,0 tys. zł, wykonanie 1 436,7 tys. zł, tj. 96,94%; mierniki odpowiednio: a) plan 9,74%, 15/154, wykonanie 1,97%, 3/152, tj. 20,26%, b) plan 2620/510, wykonanie 2620/510, tj. 100%, c) plan 60/2620, wykonanie 61/2630, tj. 101,28%;

- w 2022 r. plan wynosił 1 678,3 tys. zł, wykonanie 1 677,5 tys. zł, tj. 99,95%; mierniki odpowiednio: a) plan 0,8%, 1/126, wykonanie 0,72%, 1/138, tj. 91,3%, b) plan 2428/510, wykonanie 75/2445, tj. 99,3%;

- w 2023 r. (do 30 czerwca) plan wynosił 1 851,6 tys. zł, wykonanie 859,3 tys. zł, tj. 46,39%; mierniki odpowiednio: a) plan 7,69%, 10/130, wykonanie 2,95%, 5/102, tj. 63,71%, b) plan 2378/510, wykonanie 585/510, tj. 24,6%, c) plan 80/2378, wykonanie 32/585, tj. 162,79%

(akta kontroli str. 1767-1770)

W ramach nadzoru nad produkcją i obrotem materiałem siewnym roślin rolniczych, przeprowadzone przez WIORiN kontrole materiału siewnego pozwoliły na wyeliminowanie z obrotu partii materiału siewnego nie spełniającego wymagań jakościowych, w tym genetycznie zmodyfikowanych⁷³.

W latach objętych kontrolą Wojewódzki Inspektor jednorazowo poinformował Łódzkiego Wojewódzkiego Inspektora o stwierdzeniu na podległym sobie terenie partii materiału wytworzonej na terenie województwa łódzkiego, co do którego podczas badań kontrolnych stwierdzono niespełnienie wymagań jakościowych. Informacja zawierała dane partii oraz informację uzyskaną podczas kontroli od podmiotu prowadzącego obrót, o dokonaniu zwrotu wadliwego materiału do producenta.

⁷³ Przykładowo Decyzja WNN.7114.10.2022 z 11 maja 2022 r. i Decyzja WNN.7114.3.2023 zakazujące przedsiębiorcy prowadzenia obrotu wymienionymi w decyzjach materiałami siewnymi.

W ramach kontroli upraw GMO w roku 2020, poprzez anulowanie świadectwa oceny polowej plantacji nasiennej kukurydzy został zdyskwalifikowany materiał, który miał być poddany ocenie laboratoryjnej.

(akta kontroli str.1771-1785)

W okresie objętym kontrolą Wojewódzki Inspektor, na podstawie art. 126 ustawy o nasiennictwie wszczął i zakończył osiem postępowań o nałożenie kar. W 2019 – trzy mandaty z art. 126 ust. 1 pkt 36, w 2021 r. – dwa mandaty z art. 126 ust. 1 pkt 8, w 2022 r. – dwa mandaty z art. 126 ust. 1 pkt 6 i art. 126 ust. 1 pkt 1 i w 2023 r. jeden mandat z art. 126 ust. 1 pkt 5.

(akta kontroli str. 1786)

Na koniec każdego roku objętego kontrolą kwota należności z tytułu nieuiszczonych opłat związanych z oceną materiału siewnego roślin rolniczych wynosiła:

- a) 2019 r., dwie sprawy, jedna na kwotę 346,00 zł, zapłaconą 27 stycznia 2020 r. i druga na kwotę 258,00 zł, zapłaconą 21 maja 2020 r.;
- b) 2020 r. dwie sprawy, jedna na kwotę 365,00 zł, zapłaconą 8 stycznia 2021 r., druga na kwotę 352,50 zł, zapłaconą 26 stycznia 2021 r.;
- c) 2021 r. trzy sprawy, jedna na kwotę 256,06 zł, zapłaconą 8 marca 2022 r, druga na kwotę 496,78 zł, zapłaconą 9 marca 2022 r. i trzecia na kwotę 1110,00 zł, zapłaconą 14 stycznia 2022 r.;
- d) 2022 r. trzy sprawy, jedna na kwotę 32,68 zł, zapłaconą 20 stycznia 2023 r., druga na kwotę 173,00 zł, zapłaconą 20 stycznia 2023 r. i trzecia na kwotę 3040,00 zł zapłaconą w dwóch ratach 11 i 24 stycznia 2023 r.

(akta kontroli str.

W związku z prowadzonymi działaniami windykacyjnymi Wojewódzki Inspektor wyjaśnił: *Wojewódzki Inspektor w ramach czynności windykacyjnych dotyczących opłat związanych z oceną materiału siewnego roślin rolniczych, terminowo monitorował należności wynikające z nieuiszczonych opłat.*

Pracownik Działu Finansowego dokonuje na bieżąco kontroli terminowej realizacji należności poprzez analizę kont dłużników. Przed wystawieniem upomnienia podejmowane są działania informacyjne, polegające na kontaktach bezpośrednich z kontrahentem telefonicznie, sms, e-mail, jeżeli zachodzi uzasadnione okolicznościami przypuszczenie, iż zobowiązany dokona zapłaty, np. długoletni kontrahent. Gdy ww. czynności są bezskuteczne, wystawiane jest upomnienie z podaniem terminu płatności, tj. 7 dni od otrzymania upomnienia. Jeżeli po wyznaczonym terminie należność nie zostanie uregulowana, zostaje wszczęte postępowanie egzekucyjne w celu przymusowego ściągnięcia należności w trybie egzekucji administracyjnej.

W WIORiN w latach 2019-I półrocze 2023 r. nie wystąpiły należności przedawnione z tytułu opłat związanych z oceną materiału siewnego roślin rolniczych.

Nie jest możliwe ustalenie ilości spraw wymagających terminowości monitorowania należności dotyczących tematyki kontroli w poszczególnych latach (brak wymogu księgowania wg. świadczonych usług). Sprawozdawczość budżetowa zobowiązuje do ujęcia osiągniętych dochodów według danego paragrafu klasyfikacji budżetowej.

(akta kontroli str. 1786-1812)

12. W okresie objętym kontrolą, procedury kontroli zarządczej w Wojewódzkim Inspektoracie regulowane były zarządzeniem Wojewódzkiego Inspektora z 05 maja 2014 r.⁷⁴ Zostało ono wydane w oparciu o art. 69 ust 1 pkt 3 ustawy z dnia 27 sierpnia

⁷⁴ Zarządzenie Nr 14/2014 z dnia 05 maja 2014 r. w sprawie zasad realizacji i koordynacji obowiązujących w WIORiN w Kielcach procedur w systemie kontroli zarządczej.

2009 r. o finansach publicznych (dalej: ufp)⁷⁵ i komunikatu Nr 23 Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2009 r. w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych (dalej: Komunikat w sprawie standardów kontroli)⁷⁶ Wprowadziło zasady realizacji i koordynacji procedur kontroli zarządczej, wykaz dokumentów związanych z kontrolą zarządczą, arkusz identyfikacji, oceny oraz określania metody przeciwdziałania ryzyku dla zadań wynikających z regulaminu organizacyjnego oraz planu pracy na dany rok, a także instrukcję w sprawie zarządzania ryzykiem w WIORiN.

Zgodnie z §3 ww. instrukcji, zadania związane z koordynacją systemu zarządzania ryzykiem były realizowane przez Zastępcę Wojewódzkiego Inspektora. Był on zobowiązany, po zatwierdzeniu planu pracy WIORiN na dany rok lecz nie później niż do 1 marca każdego roku, do sporządzenia arkusza identyfikacji, oceny oraz określania metody przeciwdziałania ryzyku dla zadań wynikających z regulaminu organizacyjnego oraz plany pracy na dany rok.

Arkusze te w DNN sporządzane były corocznie terminowo⁷⁷, zgodnie ze standardami II.B.7 (identyfikacja ryzyka), II.B.8 (analiza ryzyka) i II.B.9 (reakcja na ryzyko), określonymi w Komunikacie w sprawie standardów kontroli. Zawierały identyfikacje ryzyka w odniesieniu do celu – zadania ogólnego wynikającego z regulaminu organizacyjnego oraz celu – zadania wynikającego z planu pracy na dany rok wraz z określeniem charakteru ryzyka⁷⁸, jego wpływu na cel, stopień prawdopodobieństwa wystąpienia. Określony był poziom (także liczbowy) istotności ryzyka oraz wskazana planowana metoda przeciwdziałania jego wystąpieniu (mechanizm kontroli wewnętrznej).

Analiza wykazów kontroli przeprowadzonych przez Wojewódzki Inspektorat wykazała, że w okresie objętym kontrolą nie miały miejsca przypadki niezgodnej z prawem, nieefektywnej, nieoszczędnej lub nieterminowej realizacji zadań spowodowane niezidentyfikowaniem ryzyka.

Jak wyjaśnił Wojewódzki Inspektor opłaty pobierane w związku z oceną materiału siewnego były pobierane na podstawie przepisów prawa i nie było możliwości zastosowania innych stawek. Niewykonanie niektórych planowych zadań w latach 2019-2023 (I półrocze) związane było bądź z pandemią COVID-19 i zwolnieniem Inspektoratu z części zadań zgodnie z wytycznymi z Głównego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa, bądź zmniejszaniem w ciągu roku ilości plantacji, które podlegają ocenie polowej lub zaprzestaniem obrotu materiałem siewnym.

(akta kontroli str. 1020-1070)

13. W latach objętych kontrolą powierzchnia plantacji, które były objęte kontrolami generalnie nie ulegała zmianom. W latach 2019-2022 wynosiła ona średnio 2986,25 ha (od 2 705,9 ha w 2019 r. do 3 114,6 ha w 2021 r.). Wyjątek stanowił rok 2023 gdy w I półroczu powierzchnia ta wynosiła 294,31 ha. Ilość przeprowadzonych ocen polowych wyniosła w latach 2019-2022 średnio ok. 844 oceny (od 781 ocen w 2021 r. do 937 ocen w 2022 r.). Natomiast w I połowie 2023 r. przeprowadzono 99 ocen. Jedna ocena polowa przypadała w latach 2019-2022 średnio na ok. 3,54 ha (od 3,29 ha w 2020 r. do 3,98 ha w 2021 r.). Udział procentowy plantacji zakwalifikowanych wynosił w latach 2019-2022 ok. 96% i systematycznie, choć nieznacznie malał (od 97,29% w 2019 r. do 94,67% w 2022 r.). W I półroczu 2023 r. wyniósł on 65,78%.

⁷⁵ Dz. U. z 2023 r. poz. 1270, ze zm.

⁷⁶ Dz. Urz. Ministra Finansów Nr 15, poz. 84

⁷⁷ 2019 r. – 28 stycznia, 2020 r. – 16 stycznia, 2021 r. – 15 stycznia, 2022 r. – 26 stycznia, 2023 r. – 15 lutego.

⁷⁸ Np. ryzyko dot. zasobów ludzkich, brak uprawnień do dokonywania oceny, zagrożenie korupcją, warunki atmosferyczne powodujące spiętrzenie terminów ocen polowych, możliwość popełnienia błędów w wydawanych decyzjach itp.

Jak wyjaśnił Wojewódzki Inspektor: Na terenie województwa świętokrzyskiego w latach 2019-30.06.2023 r. powierzenia plantacji nasiennych objętych oceną polową dokonywanych przez urzędowych i akredytowanych kwalifikatorów była stała i oscylowała około 3000 ha. Powierzchnia ocenionych plantacji ulegała wahaniom ze względu na ilość składanych wniosków do WIORiN. Liczba ocen dokonywanych przez kwalifikatorów była na wyrównanym poziomie z tendencją do zmniejszania, na co wpływ miał wzrost średniej powierzchni plantacji związany z koncentracją gruntów przez rolników. Zwiększanie średniej wielkości plantacji wpływa pozytywnie na dokonywanie oceny oraz zmniejsza obciążenie pracą kwalifikatorów (redukcja przejazdów między plantacjami).

W okresie objętym kontrolą uległo procentowe zmniejszenie plantacji zakwalifikowanych, na co wpływ miały:

- zastosowanie nowych technologii wspomagających pracę osób kontrolujących;
- większa precyzja weryfikowania położenia i powierzchni plantacji;
- zastosowanie analizy ryzyka do typowania kontroli podmiotów dokonujących oceny polowej

W pierwszym półroczu 2023 zwiększyła się znacząco ilość plantacji zdyskwalifikowanych względem poprzednich lat. Powodem dyskwalifikacji było np. brak izolacji przestrzennej, zachwaszczenie plantacji wieloletnich i jednorocznych na które mogły mieć duża wilgotność w okresie wegetacji oraz wymienione wyżej czynniki. Nadzór sprawowany przez Inspektorat znacząco wpływa na jakość materiału siewnego znajdującego się w obrocie handlowym.

W corocznych planach działalności Inspektorat ujmował zagadnienia związane z nadzorem nad produkcją i obrotem materiału siewnego. Plany te tworzone były m.in. na podstawie przepisów ustaw oraz rozporządzeń wykonawczych, wytycznych GIORiN, wniosków wpływających do WIORiN, informacji przekazanych od osób zgłaszających uwagi dot. materiału siewnego oraz analizy ryzyka oraz wyników z poprzednich kontroli.

Jak wyjaśnił Wojewódzki Inspektor: Plany kontroli są przygotowywane w oparciu o analizę ryzyka przeprowadzoną przez Dział Nadzoru Nasiennictwa oraz Oddziały Wojewódzkiego Inspektoratu. Przykładowo w 2023 r. w planach uwzględniono zakresy: ocena polowa plantacji nasiennych oraz ocena cech zewnętrznych dokonywana przez urzędowych kwalifikatorów, kontrole skupu u rolników, kontrole pracy kwalifikatorów akredytowanych i urzędowych, kontrole kompleksowe materiału siewnego, Kontrole upraw GMO, kontrolę podmiotów upoważnionych do wydawania /wypełniania etykiet urzędowych i etykiety-paszportów.

Oddziały WIORiN były zobligowane do przekazywania zaakceptowanych przez Kierownika Oddziału, miesięcznych (do 5-go dnia każdego miesiąca) sprawozdań z wykonania planu. Zagregowane dane służyły do opracowywania sprawozdań, które przesyłane były do Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego oraz do GIORiN. Jak wyjaśnił Wojewódzki inspektor, podczas przygotowywania ww. sprawozdań dokonywana była analiza realizacji zaplanowanych działań. Wyjaśnił także, że: WIORiN w latach 2019-2023 (I półrocze) analizował wpływ sprawowanego nadzoru nad produkcją i obrotem materiałem siewnym roślin rolniczych. Od 2019 r. w wytycznych przekazanych do Oddziałów podkreślono potrzebę dokonywania analizy ryzyka przy wyznaczaniu podmiotów do kontroli, uporządkowywania wpisów do Ewidencji poprzez okresowe sprawdzanie wpisów, poprawnego raportowania przeprowadzonych kontroli, tak aby dane były rzetelne. Podczas narad z kierownikami Oddziałów omawiano realizację przyjętych założeń planu. Od 2021 r. na podstawie analizy z poprzednich lat zastosowano zasady kontroli wszystkich podmiotów wpisanych do Ewidencji w cyklu 5-letnim. Rok później wprowadzono zasady

wprowadzone przez GIORiN, mówiące o tym, że podmioty powinny być skontrolowane w cyklu trzyletnim.

Realizacja zadań realizowanych przez WIORiN była monitorowana za pomocą wyznaczonych mierników⁷⁹ w cyklach kwartalnych.

W okresie objętym kontrolą Inspektorat podejmował działania w celu zachęcenia rolników do stosowania kwalifikowanego materiału siewnego. Jak wyjaśnił Wojewódzki Inspektor: *W tym celu umieszczano stosowne informacje na tablicy ogłoszeń w siedzibie WIORiN, dostępnej dla tych rolników, którzy załatwiali tam sprawy, umieszczano je na stronach internetowych Inspektoratu, przekazywano informacje podczas publicznych imprez (np. dożynek) i innych spotkań z rolnikami oraz podczas szkoleń i rozmów edukujących rolników w trakcie kontroli.*

(akta kontroli str. 1071-1118)

14. W okresie objętym kontrolą zasady przyjmowania skarg i wniosków określone zostały w Rozdziale VI obowiązujących Regulaminów Organizacyjnych⁸⁰. Zasady te były zgodne z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 8 stycznia 2002 r. w sprawie organizacji przyjmowania i rozpatrywania skarg i wniosków⁸¹. Wszystkie skargi i wnioski wpływające do WIORiN oraz wnoszone ustnie do protokołu podlegały rejestrowaniu w centralnym rejestrze skarg prowadzonym przez Dział Administracyjny. W rejestrze tym nie było wpisów rejestrujących wpływ skarg lub wniosków w latach 2019-2023.

Wojewódzki Inspektor oraz jego zastępcy przyjmowali w sprawach skarg i wniosków w wyznaczonym dniu tygodnia i w określonych godzinach⁸², podanych do publicznej wiadomości na stronie BIP Inspektoratu oraz na tablicy ogłoszeń wewnątrz siedziby WIORiN. Kwalifikacja i załatwianie skarg i wniosków należała do właściwych komórek organizacyjnych, zaś w przypadku gdyby skarga dotyczyła rzeczowego zakresu działania kilku komórek wówczas Wojewódzki Inspektor wyznaczał komórkę koordynującą. Za stronę merytoryczną odpowiadały komórki współpracujące, każda w swoim zakresie działania.

Odpowiedzialnymi za rozpatrywanie skarg i wniosków byli: Wojewódzki Inspektor, kierownicy Oddziałów – gdy dana sprawa pozostawała we właściwości miejscowej oddziału, zaś gdy skarga dotyczyła pracownika Oddziału, funkcjonowania lub organizacji Oddziałów, właściwym do rozpoznania sprawy był Wojewódzki Inspektor. Skargi i wnioski nie zawierające imienia i nazwiska (nazwy) oraz adresu wnoszącego mogły zostać pozostawione bez rozpoznania.

Skarga dotycząca określonej osoby nie mogła być przekazana do rozpatrzenia tej osobie, ani osobie, wobec której pozostawała ona w stosunku nadrzeczności służbowej.

Jak wyjaśnił Wojewódzki Inspektor, w okresie objętym kontrolą do Inspektoratu nie były kierowane skargi i wnioski na działalność WIORiN lub jego pracowników.

Analiza wykazów kontroli przeprowadzonych przez Inspektorat wykazała, że w okresie objętym kontrolą nie miały miejsca przypadki niezgodnej z prawem, nieefektywnej, nieoszczędnej lub nieterminowej realizacji zadań spowodowane niezidentyfikowaniem ryzyka.

⁷⁹ Ilość kontroli i ocen w poszczególnych latach.

⁸⁰ 1.Regulamin Organizacyjny z dnia 26 sierpnia 2014 r. przyjęty Zarządzeniem Nr 16/2014 Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa w sprawie ustalenia regulaminu organizacyjnego Wojewódzkiemu Inspektoratowi Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Kielcach oraz 2. Regulamin Organizacyjny z dnia 9 lutego 2021 r. przyjęty Zarządzeniem Nr 9/2021 Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa w sprawie ustalenia regulaminu organizacyjnego Wojewódzkiemu Inspektoratowi Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Kielcach.

⁸¹ Dz. U. nr 5 poz. 46

⁸² Wojewódzki Inspektor w każdą środę w godzinach od 15:30 do 16:30 zaś Zastępcy Wojewódzkiego Inspektora codziennie w godzinach pracy Wojewódzkiego Inspektoratu tj. od 7:30 do 15:30.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości, Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag i wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Kielcach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Kielce, grudnia 2023 r.

Kontrolerzy
Tadeusz Mikołajewicz
Doradca prawny

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Kielcach
Dyrektor
Grzegorz Walendzik

.....
podpis

Roman Wilk
Doradca prawny

.....
podpis

podpis